

Základní škola
a mateřská škola
Rybitví

Č. j.: ZŠ 312/2021

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
pro předškolní vzdělávání

KAMARÁDI PŘÍRODY
aneb
CO NÁM RYBA POVÍDALA

Projednán na pedagogické radě dne:

25. 8. 2021

Platnost a účinnost ŠVP od dne:

1. 9. 2021

Zpracovala:

Mgr. Eva Pipková

zástupkyně ředitelky školy

Vydala:

Mgr. et Mgr. Markéta Hujerová

ředitelka školy

Obsah ŠVP

Čl. I	Úvodní ustanovení	3
Čl. II	Identifikační údaje o mateřské škole	3
Čl. III	Obecná charakteristika školy	4
Čl. IV	Podmínky vzdělávání	6
1.	<i>Věcné (materiální) podmínky</i>	6
2.	<i>Životospráva</i>	8
3.	<i>Psychosociální podmínky</i>	9
4.	<i>Organizační zajištění chodu mateřské školy</i>	10
5.	<i>Řízení mateřské školy</i>	11
6.	<i>Pedagogické a personální zajištění</i>	12
7.	<i>Spoluúčast rodičů</i>	13
8.	<i>Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními (děti se SVP)</i>	15
9.	<i>Podmínky vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka (dále také „děti-cizinci“)</i>	16
10.	<i>Podmínky vzdělávání dětí nadaných</i>	17
11.	<i>Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let</i>	18
Čl. V	Organizace vzdělávání	20
Čl. VI	Charakteristika vzdělávacího programu	22
1.	<i>Filosofie mateřské školy, dlouhodobé cíle vzdělávacího programu</i>	22
2.	<i>Metody a formy vzdělávání v mateřské škole</i>	22
3.	<i>Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (dále také „SVP“) včetně dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka a dětí nadaných</i>	25
4.	<i>Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let</i>	31
Čl. VII	Vzdělávací obsah	33
1.	<i>Struktura vzdělávacího obsahu</i>	33
2.	<i>Základní nabídka integrovaných bloků</i>	33
3.	<i>Zpracování integrovaných bloků v rámci třídních vzdělávacích plánů</i>	35
4.	<i>Charakteristika jednotlivých integrovaných bloků</i>	36
Čl. VIII	Evaluační systém	91
1.	<i>Smysl evaluace</i>	91
2.	<i>Cíl autoevaluace</i>	91
3.	<i>Oblasti evaluace</i>	91
4.	<i>Metody a techniky evaluace v MŠ</i>	92
5.	<i>Časový plán a odpovědnost učitelů a dalších pracovníků</i>	92
Čl. IX	Závěrečná ustanovení	94

Čl. I Úvodní ustanovení

1. Školní vzdělávací program je zpracován v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále „školský zákon“) v platném znění, s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, v platném znění a s dalšími souvisejícími právními předpisy. Školní vzdělávací program byl vytvořen na základě RVP PV v úplném znění k 1. 1. 2018, v souladu s Opatřením ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání č. j.: MSMT-38628/2016-1 a dále s Opatřením ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání č. j.: MSMT-34790/2017-1 a s Opatřením ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání č.j. MSMT-44476/2020-6.
2. Na tvorbě školního vzdělávacího programu (dále „ŠVP“) se podíleli všichni pedagogičtí pracovníci i další zaměstnanci mateřské školy a byl projednán na pedagogické radě. ŠVP zpracovala zástupkyně ředitelky školy Mgr. Eva Pipková. Školní vzdělávací program vydala ředitelka školy.
3. ŠVP pro předškolní vzdělávání je součástí povinné školní dokumentace mateřské školy, je veřejně přístupný v šatnách a na webu školy. Aktuální dokument nahrazuje předchozí verzi ŠVP ze dne 1. 9. 2020 č. j. ZŠ 255/2020.

Čl. II Identifikační údaje o mateřské škole

Název dokumentu:	Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání „Kamarádi přírody aneb Co nám ryba povídala“
Název školy:	Základní škola a mateřská škola Rybitví
Sídlo školy:	Školní 143, 533 54 Rybitví
IČO školy:	601 58 701
Právní forma:	příspěvková organizace
Zřizovatel:	Obec Rybitví, Školní 180, 533 54 Rybitví
Ředitelka školy (statutární zástupce):	Mgr. et Mgr. Markéta Hujerová
Zástupkyně ředitelky školy:	Mgr. Eva Pipková
Kapacita mateřské školy:	78 dětí ve třech třídách
Adresy míst poskytování předškolního vzdělávání:	
třída Berušky, Sluníčka:	Školní 126, 533 54 Rybitví
třída Rybičky:	Školní 143, 533 54 Rybitví
Internetové stránky:	www.skolarybitvi.cz
E-mail MŠ:	mszastupce@skolarybitvi.cz
Telefony:	
ředitelka školy	734 898 650
zástupkyně ředitelky školy	734 169 200
školní jídelna (Školní 126)	734 169 206
školní jídelna (Školní 143)	734 169 205
vedoucí školní jídelny	603 170 877
sekretariát	734 169 201

Čl. III Obecná charakteristika školy

Mateřská škola v Rybitví je škola s dlouholetou historií. Byla zřízena na základě žádosti Východočeských chemických závodů ze dne 1. 7. 1950 zn. 2801/781/216/S/Cho spolupodepsané obvodní radou JNV v Pardubicích, podle ustanovení § 9 zákona ze dne 21. 04. 1948 č. 95 Sb., a § 2 a § 4 vládního nařízení č. 195/1948 Sb. Umístěna byla v budově jeslí podniku VCHZ, který převzal nad mateřskou školou patronát. Podle zapsaného počtu dětí byly otevřeny dvě třídy s celodenní péčí, úplným stravováním (součástí školy je od počátku i školní jídelna) a samostatnou správou s platností od 1. 9. 1950. V roce 1995 byla mateřské škole přiznána právní subjektivita. V této podobě (2 třídy s kapacitou 50 dětí) fungovala mateřská škola až do 30. 6. 2013.

V současné době je mateřská škola sloučena se základní školou. Právní subjekt Základní škola a mateřská škola Rybitví vznikl dne 1. 7. 2013 sloučením Mateřské školy Rybitví, okres Pardubice a Základní školy Rybitví, okres Pardubice. V souvislosti s tímto aktem byla od 1. 9. 2013 navýšena kapacita mateřské školy na 78 dětí ve třech třídách. Dvě jsou umístěny v původních prostorách mateřské školy, jedna nová třída byla zřízena v areálu základní školy, která do 30. 6. 2019 poskytovala vzdělávání žákům 1. až 5. ročníku. Od 1. 9. 2019 pak škola začíná žákům postupně nabízet vzdělávání i na druhém stupni.

Původní budova mateřské školy se nachází v centru Rybitví, je vícepodlažní a funguje zároveň pro potřeby více uživatelů. Dva samostatné boční vchody využívají podnikatelské subjekty (zubní ordinace a kadeřnictví, kosmetika). Jejich prostory jsou od MŠ stavebně odděleny. Hlavní vchod do objektu slouží pro mateřskou školu, obecní knihovnu a tři nájemní byty. Dva z nich obec v létě 2020 zrekonstruovala a měly by primárně sloužit jako služební byty pro zaměstnance školy. V přízemí se nachází šatna zaměstnanců kuchyně a kuchyň. Pro převoz jídla z kuchyně do prvního patra, kde jsou hlavní prostory MŠ, je zřízen nákladní výtah. V mezipatře je umístěna šatna ostatního personálu. V prvním patře jsou pak dvě samostatné třídy (každá s kapacitou 25 dětí) s vlastními šatnami, ložnicemi, umývárny a sociálním zařízením pro děti i dospělé, společná herna (cvičebna), kancelář zástupkyně ředitelky školy a dva kabinety. Jeden slouží jako učitelská knihovna, sborovna (je zde umístěno PC pro potřeby pedagogického personálu) a sklad prádla, druhý je využíván zejména pro uložení tělocvičného náčiní a dalších pomůcek. Sklad úklidových prostředků se nachází na chodbě a představuje zároveň zázemí pro maňáskové divadlo, které je otvorem pro hraní divadla spojeno se cvičebnou. Pro potřeby MŠ je využívána také část sklepních prostor, kde se nachází malá dílna pro údržbáře, kotelna a prádelna se sušárnou. K budově přiléhá prostorná zahrada s pískovišti a domkem na zahradní hračky.

Dalším místem poskytování předškolního vzdělávání je areál základní školy, který je vzdálen od budovy MŠ asi 300 m. Po sloučení obou škol zde byla v přízemí hlavní budovy zřízena třetí třída mateřské školy s kapacitou 28 dětí. Prostory MŠ jsou stavebně odděleny samostatným vchodem. Děti mají k dispozici šatnu, hygienické zařízení s toaletami i sprchou a velkou slunnou místnost, která slouží zároveň jako třída, herna i ložnice (lehátka se denně rozkládají). Pro své aktivity mohou děti i pedagogové využívat také ostatní místnosti základní školy např. tělocvičnu, ateliér, počítačovou učebnu s interaktivní tabulí, školní zahradu atd. Stravování dětí zajišťuje kuchyň základní školy, na oběd děti dochází do školní jídelny. Pedagogickým pracovníkům je k dispozici vlastní kabinet a společná šatna s toaletou. Do třídy v ZŠ jsou zpravidla umísťovány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, což jim umožňuje předem bezprostředně poznat školní prostředí a zaměstnance ZŠ (učitelé, asistenti, vychovatelé, provozní personál). Tím se jim usnadňuje následný přechod do prvního ročníku ZŠ. Využíváme také výhody úzké spolupráce mezi dětmi, žáky i zaměstnanci obou škol při pořádání společných aktivit a projektů.

Obě budovy školy jsou takřka v centru obce a jsou velice dobře dopravně dostupné. Do Rybitví zajíždí jak meziměstská autobusová doprava, tak městská hromadná doprava města Pardubice. Díky tomu je mateřská škola snadno přístupná i dětem bez trvalého bydliště v obci. Tuto výhodu využívají často rodiče dětí pracujících v okolí Rybitví (např. v Semtíně). V dosahu MHD je také město Lázně Bohdaneč s rozsáhlým parkem léčebných lázní, soustavou rybníků a ptačí rezervací, ale i krajské město Pardubice s divadlem, muzeem, galeriemi apod. Nabídky těchto lokalit a zařízení pravidelně sledujeme a využíváme k obohacení kulturně-společenského života dětí. Vzhledem k nedalekému areálu průmyslových závodů je okolí školy bohatě osázeno zelení a bezprostřední okolí obce hustě zalesněno. Díky tomu je umožněno pravidelné setkávání dětí s živou a neživou přírodou, jsou zařazovány hry s přírodninami a různé environmentální aktivity. Pohybové vyžití nabízí také obecní sportovní areál (fotbalové a víceúčelové hřiště) v sousedství školy a obecní dětské hřiště.

Všichni zaměstnanci Základní školy a mateřské školy Rybitví úzce spolupracují na zajištění kvalitního předškolního vzdělávání. V mateřské škole pracuje stabilně šest učitelek s celým úvazkem, které jsou plně kvalifikované pro předškolní vzdělávání (středoškolské odborné, zástupkyně ředitelky školy absolvovala navazující magisterské studium v oboru Pedagogika předškolního věku). Podle aktuální situace je dále zaměstnávána jedna učitelka se zkráceným úvazkem pro zajištění překrývání. V budově MŠ pracují tři provozní zaměstnanci (kuchař/ka a uklízečky), v budově základní školy další provozní pracovníci, kteří fungují zároveň pro ZŠ i MŠ (vedoucí školní jídelny, kuchařky, vychovatelky, uklízečky). Další pedagogové i nepedagogičtí zaměstnanci jsou zaměstnáváni dle aktuální situace (např. asistenti pedagoga pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, školní asistent, zástupy za nemoc apod.)

Čl. IV Podmínky vzdělávání

1. Věcné (materiální) podmínky

a. Současný stav:

- mateřská škola má dostatečně velké prostory - dvě třídy pro 25 dětí, jednu třídu pro 28 dětí, současně využívá také prostory základní školy (počítačová učebna s interaktivní tabulí, výtvarný ateliér a dílna, tělocvična, jídelna atd.),
- všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hlučnosti apod.),
- mateřská škola má na základě ročních měření ve všech pobytových místnostech označení „školka bez radonu“,
- prostorové uspořádání vyhovuje nejrůznějším skupinovým i individuálním činnostem dětí,
- výhodou tříd v budově MŠ jsou samostatné ložnice a společná herna (cvičebna),
- ve třídách jsou vytvořeny odpočinkové zóny, které mohou děti využívat kdykoliv během dne, prostor slouží i jako čtenářský koutek, místo pro klidové aktivity nespících dětí nebo místo pro poskytnutí soukromí,
- ve společné herně (cvičebně) je prostor logicky uspořádán do center aktivit zaměřených na dramaturgii a divadlo, hudbu, pohyb, knihy a rozvoj řeči, interiér zútulnily textilie a obrázkové tapety,
- ve společné herně a ve třídě Rybičky byla vytvořena dvě centra pro logopedické aktivity vybavená moderními didaktickými pomůckami a literaturou pro rozvoj řečových kompetencí dětí, které byly zakoupeny zejména z prostředků rozvojového programu MŠMT Podpora logopedické prevence v předškolním vzdělávání v roce 2016,
- prostory šaten dětí v budově MŠ jsou nábytkem předěleny tak, že vznikly malé dílničky, které slouží pro uložení materiálů a pomůcek pro tvořivé činnosti dětí, zároveň umožňují využití pro individuální činnosti a práci v malých skupinách, děti se zde mohou věnovat výtvarným a pracovním činnostem, na třídě Sluníčka byl v tomto prostoru nově vybaven také koutek pro hry a činnosti dvouletých dětí (herní koberec, hračky),
- dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení i ložnice jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné, jsou estetického vzhledu,
- ve všech prostorách v budově Školní 126 jsou osazeny dřevěné kryty na topení,
- na třídy Berušky a Sluníčka byly zakoupeny nové věšáky na ručníky odpovídající hygienickým požadavkům, hygienické zázemí bylo doplněno potřebami pro děti od dvou let (nočníky, přebalovací podložky, boxy na pleny apod.),
- vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku, je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno,
- hračky a pomůcky jsou uloženy tak, aby byly pro děti dobře viditelné a mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení, jsou stanovena pravidla pro jejich využívání,
- na třídách, kde se vzdělávají děti od dvou let je použito přiměřené množství zavřených či jinak zabezpečených skříněk a boxů k ukládání hraček tak, aby byla zajištěna bezpečnost dětí a zároveň předkládání přiměřeného množství podnětů pro tyto děti,
- ve třídách, ve kterých jsou zařazeny dvouleté děti, jsou pro zajištění bezpečnosti jiným způsobem zneprístupněny bezpečnost ohrožující předměty (např. umístění na vyšší police, zavřené zásuvky),
- ve cvičebně a na třídě Rybičky jsou k dispozici píana, která jsou pravidelně udržována a laděna,
- na třídách je esteticky i funkčně vymalováno a je položena vhodná podlahová krytina,
- uspořádání nábytku je upraveno s ohledem na funkčnost a estetičnost celého prostoru, třída Sluníčka byla v roce 2018 vybavena novým nábytkem,
- na třídy Berušky a Sluníčka byly zakoupeny velké keramické magnetické tabule,

- učitelská i dětská knihovna je průběžně doplňována odbornou literaturou i knihami pro děti,
- prostředí školy je upraveno tak, aby dětské práce byly přístupné dětem a zároveň je mohli zhlédnout rodiče dětí,
- děti se podílejí na úpravě a výzdobě nejen interiéru a exteriéru budovy, ale i vestibulu Obecního úřadu v Rybitví, příležitostně i obchodu v obci (výstavy prací dětí a rodičů),
- na obě budovy MŠ bezprostředně navazují prostory školní zahrady,
- prostředí na školních zahradách je vybaveno tak, aby umožňovalo dětem rozmanité pohybové a další aktivity a zároveň odpovídalo bezpečnostním požadavkům – staré kovové průlezky neodpovídající platným normám byly odstraněny, dále byl zrušen nefunkční betonový bazén (nebezpečí úrazu) a nahradila jej zpevněná plocha ze zámkové dlažby, pro osvěžení dětí v horkých dnech bylo zakoupeno mlhovadlo připojitelné na zahradní hadici, demontovány byly staré nefunkční kovové žlaby na vodu, proběhla oprava přívodu vody na zahradu, oprava pískovišť (výměna sedáků),
- děti mají na zahradě k dispozici kromě pískovišť koloběžky, odrážedla, skluzavku, sportovní náčiní a výtvarné potřeby, kočárky a panenky, molitany pro odpočinek na zemi apod.,
- na zahradě u budovy ZŠ mají děti možnost poznávat různé druhy stromů, které jsme společně zasadili podle keltského horoskopu, pozorovat hmyzí hotel, využívat záhonky pro pěstování květin a bylinek,
- v létě roku 2017 byl na zahradu u budovy MŠ instalován nový herní prvek zakoupený ve spolupráci s Regionálním svazkem Bohdanečsko (část financí poskytla Obec Rybitví),
- zahrada je udržována ve spolupráci s technickými službami obce (údržba zeleně, sekání), 2x ročně je prováděno ošetření porostu postřikem proti klíšťatům,
- je zajištěno správné využívání herních prvků na zahradě s ohledem na věk dětí,
- při pobytu dětí mimo MŠ jsou využívány bezpečnostní reflexní vesty pro děti, pro zvýšení bezpečnosti dětí od dvou do tří let při pobytu venku (mimo MŠ i na školní zahradě) byly zakoupeny barevné rozlišovací vesty,
- do kanceláře MŠ a pro potřeby učitelek byly zakoupeny notebooky s připojením na internet, které učitelky pravidelně využívají,
- v roce 2019 byl nainstalován do sborovny učitelek stolní počítač s připojením na tiskárnu (z bývalé kanceláře vedoucí ŠJ),
- všichni zaměstnanci školy jsou propojeni Systémem Microsoft Teams, který je dle potřeby využíván např. pro porady on-line,
- v roce 2019 byly u vstupních dveří do budovy instalovány nové zvonky s domovními telefony na jednotlivých třídách (zajištění lepší bezpečnosti dětí i zaměstnanců),
- ve spolupráci se zřizovatelem byl vytvořen projekt pro přesunutí celého provozu MŠ do budovy ZŠ (nad školní jídelnou) na adrese Školní 143, v roce 2021 byla zahájena rekonstrukce prostor,
- průběžně jsou prováděny veškeré údržbové práce a opravy budovy i veškerého vybavení mateřské školy.

b. Výhledové zkvalitnění:

- pokračovat v jednání se zřizovatelem a dokončit přípravu nových prostor v budově základní školy pro přesunutí tříd Berušky a Sluníčka na adresu Školní 143,
- spolupracovat s architektkou na vybavení a zařízení nových prostor,
- postupně obnovit vybavení tříd novým nábytkem, zaměřit se i na věkovou skupinu dětí dvouletých, na praktičnost nových prostor,
- nakoupit nová lehátka a matrace pro třídy Berušky a Sluníčka,
- připravit návrh nové zahrady hracími prvky u budovy ZŠ,
- zřídit šatnu pedagogů v nových prostorách, vybavit tuto místností vhodným nábytkem, zakoupit nové regály a úložné boxy,
- třídu Rybičky dovybavit dětskou knihovničkou,

- v maximální možné míře využívat notebooky a PC učitelek s připojením na internet pro získávání informací, didaktických materiálů i pro zpracovávání dokumentace školy, pracovních listů apod., využívat pro práci také stolní počítač ve sborovně,
- zajistit připojení dětí s povinným předškolním vzděláváním (zákonných zástupců) do systému Microsoft Teams pro případné využití při distanční výuce (on-line komunikace),
- postupně zlepšovat zázemí pro zaměstnance,
- dovybavit MŠ další IT technikou pro děti i pedagogy (robotické hračky, interaktivní tabule nebo multidotykový panel apod.)

2. Životospráva

a. Současný stav:

- děti jsou důsledně vedeny k zásadám zdravé životosprávy (mytí rukou, používání toalety, kapesníku, ručníků apod.) a k celkové ochraně svého zdraví (pravidla soužití, stabilně umístěné obrazové materiály s návody na postup při mytí rukou apod.),
- v případě mimořádných hygienických opatření (např. COVID-19) je postupováno v souladu s aktuálními nařízeními (Ministerstvo zdravotnictví, MŠMT, KHS apod.),
- při ranním a odpoledním spojování tříd používají děti jednorázové papírové ručníky,
- dětem je 3x denně poskytována plnohodnotná a vyvážená strava dle příslušných předpisů prostřednictvím jídelny ZŠ a jídelny MŠ, mezi podáváním jednotlivých pokrmů jsou dodržovány vhodné intervaly,
- při podávání jídla jsou důsledně dodržována hygienická pravidla,
- obě jídelny mají stejný jídelní lístek, který je aktuálně uveřejňován na webových stránkách školy,
- je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržovány technologie přípravy pokrmů a nápojů, v jídelním lístku jsou označovány alergeny, které strava obsahuje,
- během celého dne mají děti možnost konzumovat tzv. „vitamínovou přesnídávku“ – samostatně si volí druh a množství ovoce nebo zeleniny dle vlastního výběru,
- průběžně je omezován příjem cukru (neslazené nápoje), podávání sladkostí je v maximální míře nahrazováno „mlsáním“ ovoce či zeleniny,
- dostatečný pitný režim je zajištěn v průběhu celého dne (i během pobytu na zahradě), děti mají výběr ze dvou druhů nápojů, z toho jeden je pitná voda,
- ve školním stravování jsou využívány poznatky a doporučení získané zapojením MŠ do Programu školské všeobecné primární prevence „Cepík – zdravý životní styl předškolních dětí“ se zaměřením na prevenci rizikového chování spektra příjmu potravy ve školním roce 2015/2016,
- děti jsou k jídlu vhodně motivovány, ne však nuceny, jídlo si mohou samostatně přidat (bez dovolení učitelky),
- při vytváření zdravých stravovacích návyků je využívána loutka - panáček „Cepík“ a motivační říkadla, vhodným vzorem ve stravování jsou dětem učitelky,
- je zajištěn pravidelný denní rytmus, struktura dne je však flexibilní - s možností přizpůsobit se aktuální situaci a podmínkám,
- z organizačních důvodů a podmínek školy zůstává pevný časově organizační řád střídání tříd při hudebních a pohybových činnostech ve společné herně, v případě potřeby změny režimu se učitelky předem dohodnou,
- v denním programu je respektována individuální potřeba pohybu, odpočinku a spánku jednotlivých dětí (prodloužení nebo postupné zkracování doby pobytu dětí na lůžku), nucení dětí ke spánku na lůžku je nepřípustné,
- děti mají možnost odpočinout si podle svých aktuálních potřeb i během dne,
- podle individuální potřeby dětí je využíván „nespací režim“, pobyt na lůžku není zbytečně prodloužován – pokud děti neusnou do 30 minut od přečtení pohádky, je jim nabídnuta individuální činnost nebo klidové aktivity v malých skupinách tak, aby nebyl narušován spánek ostatních dětí,
- odpolední svačina je s ohledem na individuální potřebu spánku podávána jako průběžná,

- denně je zařazován dostatečně dlouhý pobyt venku (s ohledem na aktuální počasí a kvalitu ovzduší),
- děti mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale v rámci možností i v MŠ (s ohledem na bezpečnost),
- zaměstnanci školy se chovají podle zásad zdravého životního stylu a poskytují dětem přirozený vzor.

b. Výhledové zkvalitnění:

- zlepšovat nadále kvalitu školního stravování, obohacovat jídelníček dětí o netradiční zdravé potraviny,
- aktivně pokračovat ve spolupráci s rodiči na omezení donášení sladkostí (bonbóny, sušenky) do MŠ, podporovat jiné formy oslav svátků a narozenin,
- udržovat teplotu a čistotu vzduchu v prostorách MŠ pomocí správné regulace topidel a efektivního větrání, využíváním zastínění pomocí žaluzií,
- využívat vhodné povětrnostní podmínky k prodlužování pobytu dětí venku,
- zkrátit čas v šatnách při převlékání před a po pobytu venku, u mladších dětí denně využívat pomoc provozních zaměstnanců.

3. Psychosociální podmínky

a. Současný stav:

- děti i dospělí spolupracují na vytváření prostředí, ve kterém se všichni cítí dobře, spokojeně, jistě a bezpečně,
- novým dětem je umožněn adaptační režim podle individuálních potřeb (konzultujeme s rodiči dětí),
- děti mají rovnocenné postavení, mají stejná práva, stejné možnosti i stejné povinnosti, žádné není zvýhodňováno ani znevýhodňováno,
- ve třídě jsou společně s dětmi vytvářena a respektována pravidla soužití tak, aby měly všechny děti dostatečný pocit osobní svobody, pravidla jsou dětem připomínána i pomocí obrazových symbolů rozmístěných v prostorách MŠ,
- děti jsou respektovány jako individuální osobnosti s možností vyjádřit svůj názor, potřeby a požadavky,
- učitelé respektují potřeby dětí, reagují na ně a napomáhají jejich uspokojování,
- nezbytná míra omezení vyplývá z nutnosti dodržení určitého řádu – jídlo, odpočinek, pobyt venku, bezpečnost,
- děti nejsou podceňovány nebo zesměšňovány, převažuje pozitivní přístup a kladné hodnocení dětí,
- pedagogové se vyhýbají negativním slovním komentářům, posuzovacímu hodnocení dětí,
- děti nejsou zbytečně zatěžovány a neurotizovány spěchem nebo nadměrnou náročností činností, mají možnost podle potřeby relaxovat v klidných koutcích třídy,
- pedagogický styl je podporující a sympatizující, projevuje se nenásilnou, přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací s dětmi, která navozuje vzájemný vztah důvěry a spolupráce (Respektovat a být respektován, všichni zaměstnanci školy prošli cyklem školení etické výchovy),
- je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí z obavy o časové prostoje, podporování nezdravé soutěživosti dětí,
- jakákoli komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřijatelná,
- dětem se dostává jasných a srozumitelných informací, třída je pro děti kamarádkým společenstvím,
- pedagogové se dostatečně věnují vztahům ve třídě, nenásilně tyto vztahy ovlivňují prosociálním směrem (prevence šikany a jiných forem rizikového chování), rozvíjí v dětech citlivost pro toleranci, ohleduplnost, zdvořilost, vzájemnou pomoc a podporu,

- je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte,
- vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života;
- ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora,
- všichni dodržují základní pravidla slušného chování.

b. Výhledové zkvalitnění:

- spolupracovat důsledně na vytváření a dodržování smysluplných pravidel soužití ve třídě, ve škole,
- podporovat nadále kooperaci a spolupráci mezi dětmi, vytvářet pocit sounáležitosti ve třídě i ve škole,
- využívat záměrně a v maximální míře situační učení prostřednictvím náhodně vzniklých sociálních situací,
- podporovat osobnostně orientovaný přístup k dětem i dospělým, proškolení další pedagogy v metodě Respektovat a být respektován,
- využívat v praxi poznatky ze vzdělávání pedagogů (do projektu etické výchovy byli zapojeni i provozní zaměstnanci),
- poskytovat dětem neustále vhodné vzory chování,
- provádět průběžně kvalitní pedagogickou diagnostiku dětí, výsledky využívat v další výchovně-vzdělávací práci směřující k maximálnímu rozvoji jednotlivých dětí v rámci jejich individuálních možností,
- maximálně spolupracovat s dětmi a žáky školy, s jejich zákonnými zástupci, se zaměstnanci základní školy na rozvoj pozitivního klima v celé škole.

4. Organizační zajištění chodu mateřské školy

a. Současný stav:

- provozní doba mateřské školy vychází z možností jednotlivých míst vzdělávání,
- provoz na jednotlivých třídách je uzpůsoben potřebám rodičů dětí a zároveň řešen tak, aby zajišťoval co nejvyšší efektivitu pracovní doby pedagogických pracovníků a překrývání přímé pedagogické činnosti učitelek na třídách:

třída Berušky	7:00 hod. - 15:30 hod. (od 6:15 hod. do 7:00 hod. a od 15:30 hod. do 16:15 hod. se děti vzdělávají na třídě Sluníčka),
třída Sluníčka	6:15 hod. - 16:15 hod.
třída Rybičky	6:15 hod. - 16:15 hod.

- struktura denních činností je dostatečně pružná, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, na jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby,
- časy jednotlivých činností přizpůsobujeme dané situaci a podmínkám té které chvíle, závazné jsou pouze časy podávání stravy, pobytu venku (s ohledem na povětrnostní situaci) a odpočinku,
- orientační struktura dne je vyvěšena v šatnách dětí,
- do denního programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity, preventivní logopedická chvilka, okénko počasí, ranní kruh atd.,
- poměr spontánních a řízených aktivit je v denním programu vyvážený,
- struktura dne umožňuje poskytovat dětem dostatek času na uskutečňování všech činností s ohledem na jejich individuální tempo a v dostatečné míře individualizovat výchovně-vzdělávací působení pedagoga na dítě,
- děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, mohou ji dokončit nebo v ní později pokračovat,

- veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem,
- jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti,
- děti mají možnost účastnit se činností v různě velkých skupinách,
- pobyt venku se uskutečňuje na školní zahradě nebo formou vycházek do blízkého okolí; délka pobytu venku se řídí povětrnostními podmínkami a náplní výchovně-vzdělávacích činností daného dne,
- za příznivého počasí tráví děti venku nejméně dvě hodiny, pobyt venku se neuskutečňuje při silném větru, velkém mrazu (-10 °C), náledí, dešti nebo inverzi (znečištěné ovzduší), stejně tak při vysokých teplotách v letních měsících,
- odpočinek se řídí individuálními potřebami dětí, po krátkém odpočinku na lůžku jsou nespícím dětem nabízeny klidové aktivity,
- děti po odpočinku vstávají postupně dle individuálních potřeb, odpolední svačina je průběžná,
- děti nacházejí v MŠ potřebné zázemí, klid a bezpečí,
- je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí, pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidných koutků a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně,
- plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí, je v maximální míře individualizováno a diferenciováno,
- pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky (kvalitní a funkční pomůcky a materiály v dostatečném množství),
- nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno.

b. Výhledové zkvalitnění:

- zajistit překrývání učitelek při přímé pedagogické činnosti každý den v každé třídě optimálně v rozsahu dvou a půl hodin tak, aby mohly být v plné míře uplatňovány principy individualizace a diferenciací vzdělávání,
- maximálně využívat činnosti zaměřené na spolupráci a kooperaci dětí, omezovat frontální aktivity,
- podle aktuálních možností prodlužovat co nejvíce pobyt dětí venku, přesouvat vzdělávací aktivity a hry na školní zahradu i při odpoledních činnostech,
- postupně zařazovat dopolední přesnídávku jako průběžnou s ohledem na individuální potřeby dětí.

5. Řízení mateřské školy

a. Současný stav:

- povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny,
- při vedení zaměstnanců ředitelka školy (i zástupkyně ředitelky) vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojují spolupracovníky do řízení školy, ponechávají jim dostatek pravomocí a respektují jejich názor,
- vedení školy podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu,
- vedení školy vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci,
- vedení školy se setkává pravidelně (1x týdně) na poradách vedení (ředitelka, zástupci, vedoucí ŠJ, vedoucí vychovatelka...),
- informace z porad vedení jsou pravidelně předávány učitelkám a provozním zaměstnancům na poradách úseků (1x týdně), zápis z porady úseku učitelky MŠ je poskytován všem pedagogům MŠ i v elektronické podobě,

- všichni zaměstnanci užívají školy společné webové prostředí Office 365 pro elektronickou poštu i jako společné úložiště dokumentů a materiálů, podle potřeby také využívají systém Microsoft Teams (on-line komunikace, porady),
- vytvořený informační systém je funkční, a to jak uvnitř mateřské školy, tak navenek,
- škola má funkční internetové stránky, logo a propagační materiály sloužící k prezentaci školy na veřejnosti, jednotnou grafickou podobu všech dokumentů,
- pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče,
- plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětnou vazbu,
- zástupkyně ředitelky školy vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními členy pedagogického týmu, případně s rodiči,
- kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu mateřské školy, jsou smysluplné a užitečné, z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci,
- mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, se základní školou i jinými organizacemi v místě mateřské školy a s odborníky poskytující pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí (např. Pardubický kraj, Magistrát města Pardubice, Regionální svazek obcí Bohdanečsko, PPP Pardubice a další).

b. Výhledové z kvalitnění:

- postupně modernizovat společné internetové stránky pro subjekt Základní škola a mateřská škola Rybitví, tak aby informace o činnosti obou škol byly snadno dostupné, dostatečně vypovídající, uživatelské prostředí přívětivé,
- společně vytvořit a využívat nové logo a styl prezentace školy,
- v maximální míře využívat společné webové prostředí Office 365 pro elektronickou poštu i jako společné úložiště dokumentů a materiálů, Microsoft Teams pro on-line komunikaci, porady apod.,
- zajistit v maximální míře využívání připojení zákonných zástupců dětí s povinným předškolním vzděláváním k systému Microsoft Teams (využití pro on-line komunikaci, při distančním vzdělávání apod.),
- zapojit všechny učitelky do vytváření zápisů z porad úseku, zápisy předávat ostatním v co nejkratším termínu,
- více motivovat rodiče i veřejnost k zapojení do dění ve škole,
- propagovat činnost školy na veřejnosti prostřednictvím různých medií (tisk, internet), zvyšovat pozitivní vnímání školy veřejností, pravidelně obměňovat a aktualizovat vývěsky školy v obci i na obecním úřadě.

6. Pedagogické a personální zajištění

a. Současný stav:

- v mateřské škole pracuje šest pedagogů (celý úvazek), kteří mají předepsanou odbornou kvalifikaci a jedna učitelka na částečný úvazek (do výše PHMax), další pedagogičtí či provozní zaměstnanci jsou průběžně přijímáni dle aktuálních potřeb školy (např. asistent pedagoga pro děti se spec. potřebami, školní asistent),
- všichni pedagogové se sebevzdělávají, ke svému dalšímu vzdělávání přistupují aktivně a se zájmem, respektují společné cíle a filosofii školy,
- pedagogové využívají ke vzdělávání kromě prezenční formy také webináře,
- vedení školy podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pedagogů (včetně svojí osoby), vytváří podmínky pro jejich další systematické vzdělávání,
- učitelky se zapojují do sdílení zkušeností v Centrech kolegiální podpory (absolvovaly setkání v oblasti předčtenářská gramotnost, vzdělávání dětí od dvou let),

- pro sebevzdělávání pedagogů je pravidelně doplňována učitelská knihovna, je umožněn přístup na internet,
- všichni zaměstnanci mateřské školy i základní školy spolupracují jako tým,
- celý pracovní tým, funguje na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel,
- služby pedagogů jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální pedagogická péče – všichni zaměstnanci spolupracují zejména v oblasti zajištění bezpečnosti dětí,
- překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů každý den v každé třídě je zajištěno podle možností a podmínek školy v maximální možné míře,
- zaměstnanci jednají, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí),
- pedagogové se plně věnují dětem a jejich vzdělávání,
- specializované služby, jako je logopedie, rehabilitace či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky apod.).

b. Výhledové zkvalitnění:

- motivovat pedagogy k aktivnímu přístupu k sebevzdělávání průběžným doplňováním pedagogické knihovny o aktuální tituly odborné literatury, využívat více i odborné časopisy a internet, webináře,
- kromě školních zdrojů využívat pro získání odborné literatury pro samostudium učitelek služby knihoven,
- sledovat současné trendy v pedagogice, zprávy a informace z oblasti školství a legislativy, využívat např. metodický portál rvp.cz, msmt.cz a další,
- předávat informace ze vzdělávacích seminářů ostatním pedagogům na pedagogických radách,
- postupně zajistit překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů každý den v každé třídě optimálně v rozsahu dvou a půl hodiny,
- podle aktuálních možností posílit personální zajištění dalšími osobami (asistent, chůva), pokusit se navázat spolupráci s dalšími organizacemi např. Dobrovolnické centrum Koalice nevládek Pardubicka (program zapojení seniorů do práce v mateřských školách),
- v maximální míře spolupracovat se základní školou na zajištění obdobného pedagogického stylu a přístupu k dětem v MŠ i k žákům ZŠ (např. metoda Respektovat a být respektován, formativní hodnocení, sebereflexe....),
- vytvářet podmínky pro pokračování ve studiu pro získání, rozšíření, prohloubení kvalifikace pedagogů, zejména v oblasti vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné mateřské škole a využití ICT v mateřské škole s využitím v prezenčním i distančním vzdělávání dětí,
- účastnit se nadále sdílení zkušeností s ostatními pedagogy (např. Centra kolegiální podpory), spolupracovat při vzdělávání pedagogů i s dalšími subjekty, institucemi (MAS, vysoké školy apod.),
- umožňovat všem zaměstnancům vyjádřit svůj názor na chod školy, reagovat na připomínky, respektovat věcné požadavky a návrhy na zkvalitnění práce celého kolektivu.

7. Spoluúčast rodičů

a. Současný stav:

- ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje ve většině případů oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat, spolupráce funguje na základě partnerství,
- rodiče jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje,

- rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, podle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí (s ohledem na dodržování případných aktuálních epidemiologických opatření),
- rodiče mají možnost vyjádřit své názory na fungování školy, mohou se spolupodílet na plánování programu mateřské školy, při řešení případných problémů,
- informace o dění ve třídě, o připravovaných programech pro děti i o akcích školy jsou pro rodiče vyvěšeny na nástěnkách v šatnách dětí a na webových stránkách školy,
- škola pravidelně připravuje společné akce pro děti, rodiče i veřejnost v obci Rybitví,
- mateřská škola nabízí rodičům ukázky přímé práce s dětmi např. Odpolední hrátky s logopedií, keramické dílny, Den otevřených dveří apod.,
- mateřská škola zajišťuje pro zájemce spolupráci rodičů s logopedkou při nápravě vad řeči předškolních dětí,
- pro rodiče funguje pravidelně doplňovaná fotogalerie na elektronickém portálu www.rajce.idnes.cz (v souladu s GDPR je přístup chráněn heslem, které je předáno osobně zákonným zástupcům dítěte, rodiče písemně vyjadřují svůj souhlas s fotografováním),
- je vytvořena databáze e-mailových adres zákonných zástupců dětí, která je využívána pro zaslání důležitých informací a pozvánek na akce školy apod., s kontakty na zákonné zástupce je nakládáno v souladu s GDPR,
- zákonní zástupci dětí s povinným předškolním vzděláváním mají k dispozici systém Microsoft Teams pro in-line komunikaci a případné distanční vzdělávání,
- pravidla a způsob distančního vzdělávání je specifikován ve školním řádu MŠ,
- pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět,
- učitelky pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení, domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání,
- učitelky i ostatní zaměstnanci chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech i při nakládání s jejich osobními údaji (GDPR), jednají s rodiči ohleduplně, taktně a s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi, nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad,
- škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě, nabízí poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí,
- MŠ nabízí rodičům půjčování odborné literatury zejména v oblasti výchovy a vzdělávání, logopedické péče apod.,

b. Výhledové z kvalitnění:

- záměrně zlepšovat pozitivní klima v MŠ, rozvíjet pocit oboustranné důvěry mezi rodinou a školou s využitím kvalifikované pedagogické komunikace,
- průběžně zvyšovat informovanost rodičů o dění v MŠ, využívat různé formy komunikace (osobní styk, nástěnky, webové stránky školy, fotogalerie, elektronická komunikace apod.),
- využívat maximálně vytvářenou databázi e-mailových adres všech zákonných zástupců, důležité nebo zajímavé informace rodičům zasílat elektronickou poštou,
- kromě osobních a telefonických kontaktů využívat také elektronickou poštu pro obousměrnou komunikaci mezi učitelkami na třídách a pro komunikaci s rodiči,
- v případě distančního vzdělávání dětí s povinným předškolním vzděláváním podporovat komunikaci s rodiči prostřednictvím systému Microsoft Teams
- důsledně dodržovat pravidla pro ochranu osobních údajů dětí i zákonných zástupců (GDPR),
- nenásilně zapojovat rodiče do větší vzájemné spolupráce na dění v MŠ i akcích školy,
- poskytovat rodičům kvalitní poradenský servis,
- podporovat půjčování odborné literatury.

8. Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními (dětí se SVP)

a. Současný stav:

- škola vytváří optimální podmínky k rozvoji každého dítěte (k učení i komunikaci s ostatními), aby dosáhlo co největší samostatnosti,
- škola spolupracuje se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby s odborníky i mimo oblast školství,
- vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (dále „SVP“) se uskutečňuje na základě platné legislativy a školního vzdělávacího programu,
- vzdělávání dětí se SVP (s přiznanými podpůrnými opatřeními) je maximálně přizpůsobeno individuálním možnostem dětí, podmínky pro vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními odpovídají individuálním potřebám jednotlivých dětí a jsou v souladu s jejich zájmy,
- škola podporuje osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte se SVP (věku dítěte a stupni postižení),
- podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění a s vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění,
- učitelé zajišťují potřebné podmínky s ohledem na vývojová a osobnostní specifika těchto dětí,
- při vzdělávání dětí se SVP učitelé zahrnují do svých vzdělávacích strategií podpůrná opatření,
- škola má vytvořený systém péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními v mateřské škole,
- škola poskytuje dětem se SVP podpůrná opatření bezplatně,
- při vzdělávání dětí jsou realizována všechna stanovená podpůrná opatření (nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte),
- pedagogové volí vhodné metody a prostředky, které jsou v souladu se stanovenými podpůrnými opatřeními,
- při plánování a organizaci činností, včetně obsahu, forem i metod vzdělávání je důsledně uplatňován princip diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu,
- podpůrná opatření prvního stupně stanovuje mateřská škola a uplatňuje je i bez doporučení školského poradenského zařízení (dále „ŠPZ“) na základě přílohy č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění, případně podle plánu pedagogické podpory (dále „PLPP“), který škola samostatně zpracovává,
- podpůrná opatření druhého až pátého stupně jsou stanovována po projednání se zákonným zástupcem a se školou a uplatňována pouze s doporučením školského poradenského zařízení,
- škola má stanovené zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami,
- podpůrná opatření jsou stanovována ŠPZ po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte,
- škola zpracovává individuální vzdělávací plán (dále „IVP“) na základě doporučení školského poradenského zařízení,
- mateřská škola má stanovena pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení PLPP a IVP,
- případné snížení počtu dětí ve třídě je v souladu s právními předpisy,
- podle stupně přiznaného postižení je ve třídě zajištěna přítomnost asistenta pedagoga,
- jsou uplatňovány vysoce profesionální postoje všech zaměstnanců, kteří o dítě pečují a podílí se na jeho vzdělávání
- učitelé MŠ mají vzdělání v oblasti speciální pedagogiky, vzdělávání dětí se SVP nebo si ho případně doplňují prostřednictvím DVPP
- v oblasti podpory vzdělávání dětí se SVP je využívána spolupráce se základní školou, je vypracován jednotný systém školního poradenství,
- dětem se SVP jsou nabízeny podle individuálních potřeb a možností školy nadstandardní aktivity např. zapojení do projektu Atletika bez bariér v ZŠ.

b. Výhledové zkvalitnění:

- podporovat vzdělávání všech pedagogů v oblasti speciální pedagogiky a využití ICT při práci s dětmi se SVP (DVPP, zvyšování kvalifikace),
- zajistit v maximální možné míře přítomnost dalšího dospělého ve třídě s dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami (asistent pedagoga, školní asistent, chůva),
- zapojit podle aktuálních možností další subjekty do systému vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři, neziskové organizace např. KONEP, vysoké školy atd.).

9. Podmínky vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka (dále také „dětí-cizinci“)

a. Současný stav:

- mateřská škola vytváří podmínky k maximálnímu využití potenciálu každého dítěte s nedostatečnou znalostí českého jazyka s ohledem na jeho individuální možnosti,
- MŠ pracuje systematicky s dětmi-cizinci od nejujtějšího věku s důrazem na intenzivní přípravu v povinném PV – příprava na vstup do ZŠ,
- MŠ aktivně spolupracuje s rodiči, podporuje rozvoj znalosti češtiny i v domácím prostředí, nabízí konzultace ohledně OŠD v případě nedostatečné znalosti ČJ před nástupem do 1. třídy,
- MŠ poskytuje jazykovou podporu v rámci všech běžných činností, využívá sociálních kontaktů mezi dětmi a dospělými v MŠ,
- MŠ využívá dostupné ICT vybavení – programy pro rozvoj řeči,
- dětem je poskytována individuální péče tak, aby zároveň nebyly nadměrně vyčleňovány ze skupiny,
- učitelky provádí pedagogickou diagnostiku se zaměřením na zjištění úrovně znalosti ČJ při vstupu do MŠ, děti-cizince zařazujeme do 1. st. PO, učitelky následně vytváří PLPP, které průběžně vyhodnocují, zaznamenávají pokroky, stanovují další dílčí vzdělávací cíle,
- učitelky během docházky zakládají dítěti do portfolií pracovní listy a další materiály související s rozvíjením znalosti ČJ,
- v případě potřeby učitelky doporučí spolupráci se ŠPZ,
- MŠ využívá spolupráce s organizacemi pro cizince např. Meta, nezisková organizace Most pro lidská práva apod.,
- učitelky využívají podpůrné metodické materiály pro práci s dětmi-cizinci, aktivně vyhledávají vhodné pomůcky, literaturu, samy pomůcky vytváří s ohledem na individuální potřeby jednotlivých dětí,
- učitelky se seznamují s jazykem a kulturou zemí, ze kterých děti-cizinci pocházejí, respektují přiměřeně rozdíly z kulturní odlišnosti vyplývající,
- přiměřeným způsobem seznamují ostatní děti s kulturou a jazykem dětí-cizinců (půjčují si od rodičů knihy v rodném jazyce dětí, předměty typické pro danou zemi apod.),
- učitelky se dále vzdělávají v oblasti vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí češtiny,
- MŠ spolupracuje se základní školou, nabízí různé způsoby zvyšování sociálních kontaktů s ostatními dětmi např. umožnění účasti dětí-cizinců na zájmových aktivitách v rámci projektu Atletika bez bariér,
- v případě vyššího počtu dětí-cizinců zřizuje ředitelka školy skupinu pro jazykovou přípravu v souladu s § 1e vyhl. č. 14/2005, op předškolním vzdělávání, v platném znění,
- hlavní cílovou skupinou pro poskytování jazykové přípravy jsou děti-cizinci v povinném předškolním vzdělávání bez ohledu na délku jejich pobytu v ČR,

b. Výhledové zkvalitnění:

- podporovat další vzdělávání všech pedagogů v oblasti vzdělávání dětí-cizinců,
- využívat diskusních setkávání pedagogů MŠ, sdílení zkušeností se vzděláváním dětí-cizinců (prezenčně i on-line),

- podle aktuálních možností využívat k péči o děti-cizince další osoby (např. asistent pedagoga), zajišťovat a vytvářet nové pomůcky, literaturu,
- ve vzdělávání dětí-cizinců více využívat ICT – hledat další vhodné programy pro rozvoj řeči, předkládat ostatním dětem např. fotografie a videa, dokumenty o rodné zemi dětí-cizinců, v případě možnosti zprostředkovat interaktivní on-line setkání s rodinou dětí v cizině atd.,
- více motivovat rodiny dětí-cizinců ke spolupráci s MŠ,
- cíleněji využívat možnosti překladatelů,
- podporovat děti-cizince v začlenění se do třídy prostřednictvím her a aktivit ve dvojicích a malých skupinách s důrazem na rozvoj vzájemného porozumění i mluveného projevu,
- hledat další možnosti podpory dětí s nedostatečnou znalostí ČJ.

10. Podmínky vzdělávání dětí nadaných

a. Současný stav:

- mateřská škola vytváří podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti,
- učitelky systematicky vyhledávají silné stránky jednotlivých dětí, zjištěné poznatky zaznamenávají v Osobních listech dětí děti,
- děti, které vykazují známky nadání, jsou dále podporovány,
- vzdělávání probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován potenciál nadaného dítěte včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno uplatnit a dále rozvíjet,
- mateřská škola zajišťuje realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání dle individuálních vzdělávacích potřeb v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory (viz příloha č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.),
- škola realizuje zapojení dětí do projektů a soutěží podporujících rozvoj nadání (výtvarné, sportovní a další soutěže a přehlídky),
- mateřská škola úzce spolupracuje se základní školou při odhalování nadání jednotlivých dětí (zapojení předškoláků do projektů na podporu nadání),
- MŠ nabízí předškolákům zapojení do některých mimoškolních aktivit realizovaných v prostorách základní školy (např. hudební škola Rolland, sportovní kroužky) i mimo ni (např. výtvarný a hudební obor ZUŠ, chlapecký sbor Bonifantes, lyžařský kurz, kurz in-line bruslení).

b. Výhledové zkvalitnění:

- na základě poznání skutečností nabízet, v co největší možné míře, aktivity podporující rozvoj v oblasti zvýšeného nadání ve škole i mimo ni,
- důsledně spolupracovat s rodinou, školskými poradenskými zařízeními i dalšími institucemi při diagnostice a rozvoji dětí nadaných.,
- vyhledávat další prostředky pro rozvoj nadání dětí, pokusit se navázat spolupráci s dalšími subjekty např. nadační fond Qiido – patron nadaných dětí a žáků (MiND - podpora vzdělávání Mimořádně Intelektově Nadaných Děti).

11. Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

a. Současný stav:

- vzdělávání dětí od dvou do tří let vychází z vývojových specifíků, individuálních potřeb, zájmů a možností těchto dětí.
- péče o děti od dvou do tří let je organizačně a provozně zajištěna v souladu s platnými právními předpisy,
- o zařazování dvouletých dětí do jednotlivých tříd rozhoduje jejich aktuální počet na začátku školního roku (samostatná třída x heterogenní třídy),
- za každé přijaté dítě mladší tří let je do jeho dovršení věku tří let snižován počet dětí ve třídě o dvě, maximálně o šest,
- v případě zařazování dětí do heterogenních skupin preferujeme třídy Berušky a Sluníčka tak, aby byly třídy přibližně stejně věkově uspořádány,
- vzdělávací činnosti jsou realizovány zejména v menších skupinách či individuálně, podle potřeb a volby dětí,
- děti mají v maximální možné míře zajištěn stálý pravidelný denní režim,
- učitelky i další zaměstnanci poskytují dětem více individuální péče a dostatek emoční podpory tak, aby byl zajištěn pocit bezpečí,
- učitelé (i další zaměstnanci školy) uplatňují k dítěti laskavě důsledný přístup, děti pozitivně přijímají,
- mateřská škola je vybavena přiměřeným množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti,
- ve třídách, ve kterých jsou zařazeny dvouleté děti, je použito přiměřené množství zavřených či jinak zabezpečených skříněk a boxů k ukládání hraček tak, aby byla zajištěna bezpečnost dětí ,a zároveň předkládání přiměřeného množství podnětů pro tyto děti,
- ve třídách, ve kterých jsou zařazeny dvouleté děti, jsou pro zajištění bezpečnosti jiným způsobem znepřístupněny bezpečnost ohrožující předměty (např. umístění na vyšší police, zavřené zásuvky),
- třídní pravidla soužití a systém používání a ukládání hraček a pomůcek je nastaven tak, aby byl všem dětem srozumitelný, je doplněn jednoduchými obrázky, fotografiemi či piktogramy,
- prostředí poskytuje dostatečný prostor pro volný pohyb a hru dětí, umožňuje variabilitu v uspořádání prostoru,
- možnost naplnění potřeby průběžného odpočinku i během dne zabezpečují odpočinkové koutky v jednotlivých třídách,
- vzhledem k různým fyziologickým potřebám dětí umožňujeme individuální přizpůsobení času ukládání k odpočinku na lůžku a ke vstávání,
- mateřská škola je vybavena dostatečným zázemím pro zajištění hygieny dítěte (přebalovací podložky, nočníky, sprchové kouty, prostory pro uložení hygienických potřeb aj.),
- šatní skřínky dětí poskytují dostatečně velký úložný prostor na náhradní oblečení a hygienické potřeby,
- režim dne respektuje potřeby dětí (zejména pravidelnost, dostatek času na realizaci činností, čas na stravování, převlékání, dostatečný odpočinek),
- adaptace každého dítěte probíhá v souladu s jeho individuálními potřebami, v období adaptace je v maximální míře využívána spolupráce s rodiči (např. je umožněna přítomnost rodičů při odpoledním vstávání a převlékání dítěte),
- dětem je umožněno používání specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty (např. plena, bezpečná hračka z domova apod.),
- bezpečnost dětí při náročnějších činnostech (např. pobyt venku) je zvýšenou měrou zajištěna odlišením dětí mladších tří let pomocí barevných rozlišovacích vest,
- učitelky se aktivně vzdělávají v oblasti vzdělávání dětí od dvou let (DVPP, Centra kolegiální podpory atd.),
- v mateřské škole jsou aktivně podněcovány pozitivní vztahy, které vedou k oboustranné důvěře a spolupráci s rodinou.

b. Výhledové zkvalitnění:

- rozšiřovat odbornost učitelek v oblasti vzdělávání dětí od dvou let v mateřské škole, podporovat účast na DVPP,
- postupně vybavit třídy dalšími hračkami a pomůckami vhodnými pro dvouleté děti, vytvořit hrací koutky pro tyto děti (využít např. prostor „dílniček“),
- pokusit se zabezpečit co nejdelší překrývání učitelek při přímé pedagogické činnosti,
- podle aktuálních možností využívat k péči o děti další osoby (asistent, chůva, spolupráce se seniory),
- vybavit zahradu herním prvkem pro děti od dvou let,
- v případě vyššího počtu dvouletých dětí přijatých k předškolnímu vzdělávání zřídit samostatnou třídu (využít spolupráci se zřizovatelem školy) se sníženým počtem dětí ve třídě a se souběžným působením učitelky a dalšího pracovníka (asistent, chůva).

Čl. V Organizace vzdělávání

Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok. Přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání probíhá podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v platném znění, v návaznosti na vyhlášku MŠMT č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, v platném znění a v souladu se směrnicí ředitele školy Kritéria pro přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání v mateřské škole na aktuální školní rok. Kritéria stanovuje ředitelka školy a jsou uveřejňována na webových stránkách a vývěskách školy. Děti jsou přijímány maximálně do počtu 78 dětí, což je celková kapacita míst v mateřské škole. Zápis od následujícího školního roku se koná v období od 2. května do 16. května. Termín a místo zápisu stanoví ředitelka školy v dohodě se zřizovatelem a zveřejní je způsobem v místě obvyklým (nástěnky ve škole, vývěsky v obci, místní rozhlas, webové stránky školy atd.). Děti mohou být přijímány k předškolnímu vzdělávání i v průběhu školního roku. Ředitelka školy při přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání písemně dohodne se zákonným zástupcem dítěte docházku dítěte do mateřské školy, způsob a rozsah stravování dítěte a konkrétní podmínky splatnosti úplaty za předškolní vzdělávání.

S účinností od 1. 1. 2017 je od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, předškolní vzdělávání povinné (není-li stanoveno jinak). Mateřská škola umožňuje dětem s povinným předškolním vzděláváním plnění této povinnosti formou individuálního vzdělávání dle § 34b školského zákona. Pravidla organizace tohoto vzdělávání vychází z platné legislativy a jsou specifikována ve školním řádu mateřské školy pro příslušný školní rok. V případech, které stanoví § 184a zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon), v platném znění, poskytuje škola dětem, pro které je předškolní vzdělávání povinné, vzdělávání distančním způsobem. Vzdělávání distančním způsobem mateřská škola uskutečňuje podle příslušného rámcového vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu v míře odpovídající okolnostem. Způsob poskytování vzdělávání a hodnocení výsledků vzdělávání distančním způsobem přizpůsobí škola podmínkám dítěte. Děti, pro které je předškolní vzdělávání povinné, jsou povinné vzdělávat se distančním způsobem.

Mateřská škola má tři třídy, které se nachází na dvou místech poskytování předškolního vzdělávání. Dvě z nich jsou umístěny v původní budově mateřské školy na adrese Školní 126. Jedná se o třídy s názvem Berušky a Sluníčka. Obě třídy jsou heterogenní, prostředí je uzpůsobeno pro vzdělávání dětí od dvou do pěti let. Každá z nich má maximální kapacitu 25 dětí. V případě, že by bylo pro následující školní rok přijato větší množství dětí mladších tří let, je možné v uvedených prostorech zřídit samostatnou homogenní třídu pro vzdělávání dětí této věkové skupiny. Třetí třída, pojmenovaná Rybičky je v budově základní školy na adrese Školní 143. Kapacita této třídy umožňuje vzdělávat až 28 dětí. Také tato třída je zpravidla heterogenní.(podle aktuálního

věkového složení dětí). Přednostně jsou zde vzdělávány děti s povinným předškolním vzděláváním (děti od pěti let včetně dětí s odkladem školní docházky). Rozvíjíme tak u dětí přirozenou cestou pocit sounáležitosti se základní školou bezprostředním poznáváním školního prostředí, pedagogů i ostatních zaměstnanců školy, každodenním potkáváním budoucích starších spolužáků. Tím usnadňujeme pozdější přechod dětí do prvního ročníku ZŠ. Nejmladší děti jsou naopak zařazovány do tříd Berušky a Sluníčka, kde jsme ve větší míře zajistili překrývání učitelek při přímé pedagogické činnosti a podpořili tak možnost uspokojování specifických vzdělávacích potřeb těchto dětí. Na všech třídách je pak překrývání učitelek při přímé pedagogické činnosti každý den zajištěno v maximální možné míře, a to zejména při skupinových aktivitách a při činnostech vyžadujících zvýšenou míru zajištění bezpečnosti dětí jako jsou pobyt venku, exkurse, výlety, pohybové aktivity, hygiena, stolování, přesuny dětí apod. Základním kritériem pro umístění dětí do jednotlivých tříd jsou tedy jejich individuální vzdělávací potřeby, dále pak zohledňujeme sourozenecké vztahy, věkové rozložení dětí ve třídě, vyváženost pohlaví apod. Snažíme se v maximální možné míře respektovat i požadavky zákonných zástupců např. na kamarádské vazby mezi dětmi, vzdálenost od místa bydliště, možnosti vzájemného odvádění dětí z MŠ apod. tak, aby byly děti v mateřské škole šťastné a spokojené.

Společným cílem všech zaměstnanců školy i zákonných zástupců dětí je napomáhat každému dítěti v jeho individuálním rozvoji a umožnit dětem, aby do školy chodily rády. Rodina má primární odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte, a proto všichni zaměstnanci školy spolupracují s rodinou s cílem rozvíjet a organizovat činnost ve prospěch dětí a prohloubení vzájemného výchovného působení rodiny a školy.

Pro zajištění příznivého klimatu ve škole jsou důležitá dohodnutá pravidla chování a jednání. Pravidla vzájemných vztahů a chování jsou rozvíjena nejen v rámci jednotlivých tříd, ale i v rámci celé Základní školy a mateřské školy Rybitví. Děti je společně s učiteli i zákonnými zástupci aktivně vytvářejí, diskutují o nich, hodnotí je a upravují. Při vzájemném styku se zaměstnanci školy, s jinými dětmi a žáky školy, s ostatními zákonnými zástupci dětí a žáků všichni dodržují pravidla slušnosti a vzájemné ohleduplnosti, zásady úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti.

Základní podmínkou soužití a rozvíjení vzájemných kvalitních vztahů je smysluplný, srozumitelný a všemi dodržovaný školní řád, který je zveřejněn na přístupném místě ve škole a na webových stránkách školy. O jeho vydání a obsahu jsou informováni zákonní zástupci dětí, kteří jsou se školním řádem seznámeni na třídních schůzkách na začátku školního roku. Děti jsou s vybranými částmi školního řádu seznámeny na začátku a dále pak v průběhu školního roku, forma seznámení odpovídá věku a rozumovým schopnostem dětí.

Čl. VI Charakteristika vzdělávacího programu

1. Filosofie mateřské školy, dlouhodobé cíle vzdělávacího programu

Záměrem naší mateřské školy je rozvíjet samostatné a zdravě sebevědomé děti, které se dobře orientují nejen ve svém bezprostředním přírodním, kulturním a společenském prostředí, ale i v mezilidských vztazích a sociálních situacích. Svým pedagogickým působením chceme všem dětem vytvořit základy pro pokračování v celoživotním vzdělávání podle jejich individuálních možností, zájmů a potřeb.

Při plnění základních cílů vzdělávání a školního vzdělávacího programu postupujeme v souladu se zásadami uvedenými v § 2 odst. 1 zákona č. 561/2004 sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona) v platném znění a řídíme se dalšími platnými právními předpisy, zejména pak ustanoveními vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, v platném znění. Pracujeme zároveň v souladu se zásadami UNESCO o vzdělání ve 21. století:

- Učit se poznávat.
- Učit se jednat.
- Učit se žít společně.
- Učit se být.

Školní vzdělávací program (dále „ŠVP“) „Kamarádi přírody aneb Co nám ryba povídala“ je zaměřen na život v souladu s přírodním, ale i společenským a kulturním prostředím. Umožňuje vzdělávat všechny děti ve všech vzdělávacích oblastech přiměřeně jejich věku, vývoji a individuálním možnostem. V souladu se školním vzdělávacím programem zpracovávají učitelky na jednotlivých třídách vlastní třídní vzdělávací plány s konkrétním obsahem předškolního vzdělávání.

2. Metody a formy vzdělávání v mateřské škole

Základním vzdělávacím prostředkem v naší mateřské škole je poskytování mnohostranného, pestrého a hlavně podnětného prostředí. Činnosti připravujeme formou tematicky zaměřených integrovaných bloků tak, aby byl obsah vzdělávání pro děti blízký, zajímavý a zároveň snadno pochopitelný. Aktivity zahrnující všechny vzdělávací oblasti jsou smysluplné a vzájemně provázané, diferencované podle individuálních schopností a specifických zvláštností jednotlivých dětí. Základním vzdělávacím prostředkem je hra a prožitkové učení. Činnosti dětem předkládáme pomocí didaktické nabídky tak, aby se jich aktivně účastnily na základě vnitřní motivace. Děti do činností nenutíme, mají právo si volně vybrat, případně účast odmítnout. Ve vzdělávání využíváme některé prvky alternativních vzdělávacích směrů (např. Montessori pedagogika, Začít spolu apod.).

Vzhledem k zaměření ŠVP na společenské a přírodní prostředí, působíme záměrně zvýšenou měrou na děti v oblasti utváření společenských vztahů, vzájemného respektu a tolerance k druhým lidem. Vedeme děti k ohleduplnosti, společenskému taktu a rozvoji emocionality, ve vztazích k dětem i k dospělým uplatňujeme přístup založený na metodě Respektovat a být respektován. Společně vytváříme pravidla soužití na jednotlivých třídách, která jsou pro děti smysluplná a jasně srozumitelná, doplňujeme je obrazovými symboly a piktogramy.

V oblasti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty využíváme zejména práci se skutečnými materiály, přírodninami v interiéru i exteriéru. Důležitou složkou vzdělávacího procesu je proto pobyt dětí venku. Realizuje se podle počasí většinou na školní zahradě, v okolí mateřské školy (vycházky do lesa, na hřiště a sportovní plochy) nebo v menší míře i tematickými návštěvami blízkého okolí i vzdálenějších míst obce. Děti pozorují a zkoumají přírodu pomocí lup, zařazujeme různé přírodovědné pokusy a experimenty. Starší děti mohou vyjíždět několikadenní zotavovací pobyt ve zdravotně příznivém prostředí (bez přerušování vzdělávání).

Další z priorit našeho pedagogického působení je stimulace řečových kompetencí všech dětí a rozvoj předčtenářské gramotnosti. Pro zlepšování komunikačních dovedností dětí máme zpracovaný samostatný preventivní logopedický program s názvem „Mlčet jako ryba, u dětí je chyba“, který je přílohou ŠVP a pracují podle něj všichni pedagogičtí pracovníci. Tento program jsme dále rozšířili o projekt „„Mrštňný je můj jazýček jako hejno rybiček...“, který jsme realizovali pomocí finančních prostředků z Rozvojového programu MŠMT Podpora logopedické prevence v předškolním vzdělávání v roce 2016. Do MŠ byly zakoupeny nové logopedické pomůcky, dětská a odborná literatura a program na interaktivní tabuli. V obou budovách jsme tak vytvořili podnětná centra logopedických aktivit, která děti i učitelky využívají v každodenních činnostech. Učitelky zároveň vypracovaly ucelený systém preventivních logopedických chvil, které zařazujeme denně před odpočinkem a pravidelným čtením. Na třídě Rybičky je součástí vzdělávací nabídky v rámci rozvoje řečových kompetencí také seznamování dětí s hrou na zobcovou flétnu (bezplatně, pod vedením učitelek MŠ) dle vlastního programu „Veselé pískání“ a práce s počítačovými programy zaměřenými na rozvoj řeči předškolních dětí na interaktivní tabuli v počítačové učebně ZŠ. Ve spolupráci s odborným logopedem pak zajišťujeme dvakrát ročně zdarma logopedickou depistáž u všech dětí a nabízíme následnou spolupráci s odborníky při nápravě narušené komunikační schopnosti jednotlivých dětí, dvakrát měsíčně pak logopedka přijíždí na individuální logopedické konzultace přímo do MŠ.

Průběžnou součástí záměrného působení na děti je rozvoj sociálních kompetencí, prevence rizikového chování a šikany, kterou realizujeme podle pravidelně aktualizovaného preventivního programu. Děti jsou pomocí různých aktivit a literárních příběhů upozorňovány

na nebezpečí kouření, drog a dalších návykových látek. Vedeme je ke vzájemné toleranci a ohleduplnosti, k úctě k druhým, vzájemnému respektování jedinců pocházejících z různých společenských a etnických skupin, kultur a národností. Veškeré preventivní aktivity zapisujeme na jednotlivých třídách do ročních přehledů, které následně slouží jako zpětná vazba při plánování dalších preventivních aktivit.

Za významnou součást vzdělávání předškolních dětí považujeme (v dnešní době někdy opomíjené) pohybové aktivity) a vedení dětí ke zdravému životnímu stylu. Zaměřujeme se tedy na to, aby měly děti denně dostatečný prostor a podmínky jak ke spontánnímu pohybu v mateřské škole a venku, tak i k řízeným pohybovým aktivitám. Učitelky mají vypracován systém zdravotních cvičení, která jsou denně zařazována do vzdělávacích činností. Pro širší pohybové vyžití je pravidelně využívána také cvičebna v MŠ a tělocvična v ZŠ s různými druhy sportovního náčiní. Protože si uvědomujeme současný pasivní životní styl mnoha rodin a podporujeme vytváření zdravých životních postojů a návyků předškolních dětí, nabízíme nad rámec běžných činností v mateřské škole spolupráci při zajišťování dalších pohybových aktivit, které nejsou součástí ŠVP a jsou plně hrazeny rodiči dětí. Jedná se o kurz předplavecké výuky v rozsahu deseti lekcí, který se uskutečňuje vzhledem k možnostem plavecké školy v dopoledních hodinách a je zajištěn tak, aby nenarušoval vzdělávání dle ŠVP a nebyl uplatňován na úkor jeho rozsahu a kvality. Stejná kritéria jsou dodržována také při kurzu lyžování v rozsahu pěti až šesti lekcí, který je organizován v odpoledních hodinách. Zdravý životní styl a správné stravovací návyky dětí podporujeme denně pestrou skladbou jídelníčku, zařazováním méně obvyklých potravin a dostatečným množstvím ovoce a zeleniny, které mají děti volně k dispozici během celého dne. Dbáme také na dodržování pitného režimu – děti mají celý den k dispozici výběr nápojů, z nichž jeden je vždy čistá voda. Při zajištění stravování využíváme zkušenosti, poznatky a doporučení získaná zapojením MŠ do Programu školské všeobecné primární prevence „Cepík – zdravý životní styl předškolních dětí“ se zaměřením na prevenci rizikového chování spektra příjmu potravy ve školním roce 2015/2016. K jídlu dětí pozitivně motivujeme, využíváme říkadla a loutku „Cepíka“, důležitý je ale zejména osobní příklad učitelek.

Moderní technologie jsou v dnešní době součástí běžného života. Přestože se v naší mateřské škole zaměřujeme spíše na skutečné prožitky a získávání zkušeností prostřednictvím setkávání s realitou, nevyhýbáme se ani seznamování dětí s technikou, počítači apod. Postupně pořizujeme robotické hračky a pomůcky, nejstarší děti mají možnost pracovat v rámci logopedické prevence a přípravy na vstup do ZŠ s interaktivní tabulí (zejména při práci s programy zaměřenými na rozvoj řeči, předmatematických představ, logického myšlení a tvořivosti). Dále je seznamování s ICT zajištěno příležitostným využíváním PC při výchovně-

vzdělávacích činnostech ve všech třídách, Učitelky se v oblasti ICT dále vzdělávají (DVPP, projekt ve spolupráci s Univerzitou Palackého Olomouc apod.).

V rámci polytechnického vzdělávání děti pracují také s různými materiály a náradím v dílničce na Beruškách (k dispozici jsou ponky, svěráky, kladívka...) nebo v ateliéru a dílně ZŠ. Zaměřujeme se také na práci s konstruktivními stavebnicemi např. LEGO, GEOMAG, SEVA apod., a to jak podle fantazie dětí, tak podle plánek. Zároveň podporujeme při činnostech rozvoj logického myšlení, představivosti a fantazie, předmatematických představ, schopnost řešení problémů apod. Průběžně doplňujeme vybavení školy pro uvedené aktivity vhodnými didaktickými pomůckami (např. Logiko Primo a Primolo, Barevný kód, Magformers apod.).

Pro děti dále zajišťujeme divadelní představení a různá kulturní vystoupení v přímo v mateřské škole, tvořivá odpoledne a keramické dílny (i s účastí rodičů), pořádáme výlety a exkurze, navštěvujeme výstavy a koncerty. Během školního roku aktuálně obohacujeme vzdělávací aktivity o jednorázové akce, jako různá vystoupení či slavnosti apod., které pořádáme nejen pro děti, ale i pro rodiče a veřejnost. Oblíbené jsou např. Drakiáda, Halloween, lampionový průvod, zpívání u vánočního stromečku, karneval, čarodějnice, den dětí, výstavy prací dětí v místním obchodě apod. Plán akcí zveřejňujeme na nástěnkách v MŠ a internetových stránkách školy v dostatečném předstihu tak, aby vznikl prostor i pro uplatnění námětů rodičů. Velice úzce spolupracujeme také s obecním úřadem a hlavně se základní školou. Mimo součást ŠVP nabízíme dětem možnost přihlásit se na kurzy lyžování, inline bruslení, do kroužků, hudební školy, nebo účastnit se během letních prázdnin příměstských záborů v naší základní škole. Naším záměrem je vybudovat v obci postupně povědomí o naší škole nejen jako o vzdělávací, ale zároveň společenské instituci, která je významnou součástí kulturního a společenského života v obci.

Veškeré snažení všech zaměstnanců školy směřuje k tomu, aby každé dítě bylo v mateřské škole v maximální míře šťastné a spokojené. Mottem naší pedagogické práce je „Zlaté pedagogické pravidlo“ světově uznávaného dětského psychologa Zdeňka Matějčka, který v publikaci Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte říká: „Zařídme věci tak, aby je dítě udělalo dobře, a nezapomeňme je za to pochválit! A nedopusťme, aby je udělalo špatně, neboť žádné naše dodatečné zlobení a žádný trest tady nepomůže“.

3. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (dále také „SVP“) včetně dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka a dětí nadaných

Společné vzdělávání je jednou z hlavních priorit dnešního školství. Také v naší mateřské škole je založeno na principu inkluze. Skupina dětí je vedena ke vzájemnému přijetí, začlenění, splynutí všech jedinců. Zároveň je každé dítě vnímáno jako individualita a odlišnost je chápána jako výhoda. Všechny děti mají možnost vzdělávat se za podmínek, které nejlépe vyhovují jeho

individuálním možnostem a potřebám, odpovídají zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte.

a. Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v MŠ

Pojmem děti se speciálními vzdělávacími potřebami označujeme v souladu se školským zákonem děti, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebují poskytnutí podpůrných opatření. Tyto nezbytné úpravy ve vzdělávání realizuje mateřská škola bezplatně. Jde zejména o poradenskou pomoc školy (konzultace výchovných a vzdělávacích obtíží se zákonnými zástupci dětí, doporučení a společné stanovení dalších postupů) a školského poradenského zařízení (odborná vyšetření, stanovení závěrů, získání doporučení), o úpravu organizace, obsahu a forem vzdělávání, využívání speciálních učebních pomůcek, kompenzačních pomůcek, vzdělávání podle plánu pedagogické podpory, individuálního vzdělávacího plánu, využití asistenta pedagoga, školního asistenta a další dle § 16 odst. 2 školského zákona. Tato opatření reflektují možnosti dětí, jejich potřeby ve vztahu k jejich aktuálnímu věku, rozvíjejí a podporují výchovu dětí, respektují míru nadání i dopady zdravotního stavu na jejich vzdělávání. Účelem podpory je plné zapojení a maximální využití potenciálu každého dítěte, osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení. V případě potřeby např. nevyhovujících nebo nedostačujících prostor, nutnosti stavebních úprav apod. spolupracujeme na zajištění vhodných vzdělávacích podmínek se zřizovatelem školy.

Speciální vzdělávací potřeby se mohou projevit také u dětí různých etnik, u cizinců (dětí s odlišným mateřským jazykem), u dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka, u dětí s odlišným společenským a sociálním postavením nebo se zdravotní či jinou indispozicí, ale i u dětí nadaných.

Za cizince je považována osoba, která není občanem České republiky. V případě, že má osoba dvojí občanství, z nichž jedno je české, nepovažuje se tato osoba za cizince. Dítě s nedostatečnou znalostí češtiny může být cizinec, ale také občan ČR, který s ohledem na odlišný mateřský jazyk v rodině nebo na dlouhodobý pobyt v zahraničí neovládá dostatečně český jazyk.

Za nadané dítě je z pohledu vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění, považováno především dítě, které při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Rozložení schopností mimořádně nadaného dítěte dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech

rozumových schopností, v pohybových, manuálných, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb dítěte provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci s mateřskou školou. Při odhalování a podpoře nadání jednotlivých dětí mateřská škola úzce spolupracuje se základní školou, která má práci s nadáním dětí a s nadanými dětmi jako jednu z priorit svého školního vzdělávacího programu (předškolní děti jsou zapojovány do školních i mimoškolních projektů, do spolupráce s vysokými školami apod.). Vzdělávání mimořádně nadaného dítěte se může v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění, uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu.

O přijetí dítěte se SVP k předškolnímu vzdělávání v mateřské škole rozhoduje ředitelka školy na základě písemného vyjádření školského poradenského zařízení, popřípadě registrujícího lékaře.

Všem dětem se speciálními vzdělávacími potřebami poskytuje škola podpůrná opatření.

b. Systém péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními v mateřské škole

Na zabezpečení průběhu vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními v mateřské škole spolupracují všichni zaměstnanci. Pedagogové se průběžně seznamují se všemi právními předpisy týkajícími se vzdělávání dětí se SVP a jejich aktuálními změnami, jsou seznámeni s postupy při nastavování podpůrných opatření. V oblasti práce s dětmi se SVP se podle aktuálních možností dále vzdělávají (DVPPP).

Veškeré záležitosti týkající se vzdělávání dítěte se SVP vždy konzultujeme se jeho zákonnými zástupci, pedagogové poskytují dostatečné a vyčerpávající informace. Postupy jsou vždy voleny s ohledem se zájmy dítěte. Intervence se zaměřuje na podporu oslabených dovedností dítěte, u dětí nadaných na další rozvoj posílených oblastí.

Při zařazení dětí se SVP do tříd škola přihlíží k složení učitelského sboru, nejlépe tak, aby byl alespoň jeden pedagog vzdělán v oboru speciální pedagogiky. Dále je brán ohled na rovnoměrné rozdělení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do jednotlivých tříd. Pokud jsou splněny podmínky dle vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění, je přiměřeně snížen počet dětí na třídě, případně posílen počet dalších pedagogických a nepedagogických pracovníků (asistent pedagoga, školní asistent)..

Přijetí dětí se SVP chápeme v naší mateřské škole jako zdroj poznání a inspirace pro děti i dospělé, vhodný model chování pro ostatní děti, prostředek k odstraňování společenských předsudků. Děti se vzájemně učí nejen toleranci k odlišnostem, ale učí se vnímat jedinečnost jako určitou výhodu či přednost. Důležitý je správný příklad chování dospělých. Při vzdělávání využíváme různé modelové situace, dramatizaci, práci s literárními texty, komunitní kruh. Cílem uvedených činností je rozvoj empatie a vzájemného respektu. Rámcové cíle a záměry

předškolního vzdělávání jsou pro všechny děti společné, podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech dětí mateřské školy. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je jejich naplňování přizpůsobeno tak, aby maximálně vyhovovalo dětem, jejich možnostem a potřebám.

Při vlastní práci s dětmi se SVP zahrnují učitelky do svých vzdělávacích strategií podpůrná opatření, která se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti dělí do pěti stupňů. Různé druhy nebo stupně lze kombinovat. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů a jejich uplatňování se řídí vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními potřebami a žáků nadaných, v platném znění.

Před zahájením vzdělávání dítěte se SVP se mateřská škola seznámí s tím, zda, na jakém stupni a jaká konkrétní podpůrná opatření byla dítěti poskytována v předchozím vzdělávání a jaká případná doporučení pro jeho vzdělávání byla školským poradenským zařízením (ŠPZ) zpracována. V případě, že dítě již bylo diagnostikováno a má doporučení ŠPZ k poskytování podpůrných opatření, realizuje mateřská škola uvedená opatření tak, aby byly zajištěny optimální podmínky pro jeho vzdělávání.

Pokud dítě dosud nebylo diagnostikováno školským poradenským zařízením jako dítě se SVP a učitelky na základě pedagogické diagnostiky shledají, že dítě potřebuje úpravy vzdělávání, uplatní mateřská škola podpůrná opatření prvního stupně i bez doporučení školského poradenského zařízení (dále „ŠPZ“). Učitelky se nejdříve se pokusí o účelnou podporu samy zohledněním individuálních vzdělávacích potřeb dítěte při vzdělávání podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., případně vypracují plán pedagogické podpory (dále „PLPP“), který zahrnuje intenzivní spolupráci s rodinou. Podkladem pro zpracování PLPP je ŠVP. Podpůrná opatření prvního stupně představují minimální úpravu metod, organizace, způsobu hodnocení vzdělávání. V případě, že se nastavená opatření nejeví jako postačující, doporučí učitelky zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení za účelem posouzení jeho speciálních vzdělávacích potřeb. Mateřská škola poskytne ŠPZ součinnost, bezodkladně zprostředkuje podklady potřebné k vytvoření zprávy a doporučení pro stanovení podpůrných opatření. Ředitelka školy následně určí pracovníka MŠ, který se bude věnovat komunikaci se školským poradenským zařízením při nastavování konkrétních opatření.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně škola poskytuje žákovi bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a udělení písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce dítěte. Ve spolupráci se školským poradenským zařízením, dítětem a jeho zákonným zástupcem MŠ jejich poskytování průběžně vyhodnocuje a stanovuje další postupy, tak aby docházelo k maximálnímu naplnění vzdělávacích potřeb uvedeného dítěte.

c. Pravidla pro tvorbu, realizaci a vyhodnocení PLPP a IVP

Tvorba, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory (dále „PLPP“) a individuálního vzdělávacího plánu (dále „IVP“) vychází z ustanovení vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění. PLPP zpracují učitelky na třídě v případě, že nepostačuje samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb dítěte při vzdělávání, a to za podmínek stanovených v příloze č. 1 k této vyhlášce. PLPP obsahuje popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, navrhovaná podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsob vyhodnocování naplňování plánu. S tímto plánem jsou seznámeni zákonní zástupci dítěte a další pedagogičtí pracovníci podílející se na realizaci tohoto plánu, kteří seznámení stvrdí v plánu svým podpisem. Stanovený plán učitelky průběžně vyhodnocují (každé tři měsíce) a aktualizují v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb dítěte. Souběžně jsou vedeny diagnostické záznamy o vzdělávacích pokrocích i chování dítěte v mateřské škole v Osobních listech dítěte. Nejpozději po třech měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě PPPL učitelky vyhodnotí, zda jsou opatření dostačující pro dosažení stanovených cílů. Se závěry seznámí zákonný zástupce dítěte a stanoví další postupy ve vzdělávání dítěte, případně doporučí využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.

Individuální vzdělávací plán (dále „IVP“) zpracuje mateřská škola na základě doporučení školského poradenského zařízení, vyžadují-li to speciální vzdělávací potřeby dítěte. Obsahuje identifikační údaje dítěte a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na jeho vzdělávání a o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem. Dále jsou zde uvedeny zejména informace o úpravách obsahu vzdělávání dítěte, o časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání, o úpravách metod a forem vzdělávání a hodnocení dítěte, případně o úpravě očekávaných výstupů vzdělávání dítěte. Uvádí se rovněž jméno pedagogického pracovníka ŠPZ, se kterým škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka. IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb dítěte. Vychází ze ŠVP a je součástí dokumentace dítěte ve školní matrice. Provádění IVP zajišťuje škola, zpracování je školou zajištěno ve spolupráci se ŠPZ a zákonným zástupcem dítěte. Mateřská škola zpracuje IVP bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce dítěte. V průběhu celého školního roku může být IVP doplňován a upravován podle potřeb dítěte. S IVP jsou seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci, kteří se podílejí na vzdělávání dítěte se SVP a zákonný zástupce dítěte, který tuto skutečnost potvrdí podpisem písemného informovaného souhlasu. Učitelky průběžně vedou záznamy o vzdělávacích pokrocích a chování dítěte v Osobním listu dítěte. Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou

sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a současně poskytuje dítěti, zákonnému zástupci dítěte a škole poradenskou podporu.

d. Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu učitele mateřské školy při osvojování českého jazyka. Pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici.

Mateřská škola věnuje zvýšenou pozornost dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka, kterým poskytuje jazykovou podporu již od samotného nástupu do mateřské školy až do konce předškolního vzdělávání tak, aby byl zajištěn plynulý přechodu do základního vzdělávání. Při práci s celou třídou mají učitelky na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk a uzpůsobují tomu didaktické postupy. Zároveň pracují s dětmi individuálně a cíleně tak děti podporují v osvojování českého jazyka. V rámci běžných činností přirozeně využívají sociálních kontaktů mezi dětmi i dospělými.

Jako podpůrný materiál při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka využívá mateřská škola např. Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání, Metodiku pro práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem v mateřských školách (META) a další metodické materiály, pomůcky a literaturu.

V případě, že jsou v povinném předškolním vzdělávání v rámci jednoho místa poskytovaného vzdělávání alespoň 4 cizinci, zřizuje ředitelka mateřské školy v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základní školy. Jedna skupina má nejvýše 8 dětí. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu v rozsahu jedné hodiny týdně je rozděleno do dvou nebo více bloků. Ředitelka mateřské školy může na základě posouzení potřebnosti jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, a to do vyššího počtu než 8 dětí, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy. Při přechodu do základní školy by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní zapojit se do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

4. Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let

V naší mateřské škole jsou respektovány základní principy vzdělávání dvouletých dětí, které v sobě zahrnují výchovu a péči. Naším záměrem je individuálně podporovat rozvoj dítěte, jeho přirozenou aktivitu, zvědavost a snahu o objevování, zároveň však děti nepřetěžovat (s ohledem na jejich fyzické a psychické možnosti). Podporujeme vytváření pevných základů pro osamostatnění dětí v oblasti sebeobsluhy a socializace směřující k rozvoji osobnosti. Zaměřujeme se na vytváření celoživotních návyků, respektování pravidel a norem. Úzce spolupracujeme s rodinou na funkčním provázání života dvouletého dítěte v rodině i v mateřské škole.

Zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let, které zahrnuje úpravu podmínek, organizace, obsahu, forem a metod vzdělávání, vychází z vývojových specifíků dvouletých dětí. Období mezi druhým a třetím rokem má v životě dítěte obrovský význam. Dochází k intenzivnímu rozvoji řeči, motorických dovedností, k výraznému osamostatňování a k uvědomování si sebe sama spojenému s potřebou sebeprosazování (egocentrismus). Dvouleté děti jsou přirozené, spontánní, hravé a zvědavé. Intenzivně vnímají své okolí a přijímají jeho vzorce chování. Je pro ně typická krátká doba soustředění pozornosti, jsou snáze unavitelné, emočně nezralé. Myšlení je stále konkrétní, objevují se náznaky a projevy představivosti, fantazie a personifikace, rozvíjí se paměť.

Pro každé dítě je důležité uspokojování základních fyzických i psychických potřeb. V tomto období mezi ně patří zejména dostatek pohybu, zajištění pocitu jistoty a bezpečí v prostředí mateřské školy, důvěra k pedagogům, potřeba stálého a pravidelného denního režimu. Všechna uvedená specifika promítáme do úprav prostředí i organizace vzdělávání (viz podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let).

Základním prostředkem pro úspěšné vzdělávání nejmenších dětí je dobře zvládnutá adaptace. V naší mateřské škole probíhá postupně a na základě individuální domluvy se zákonnými zástupci. Již v době přijetí dítěte jsou rodiče informováni o možnosti účastnit se s dětmi akcí školy, navštěvovat divadelní představení v MŠ apod. V srpnu je připraven adaptační týden, během kterého mohou děti s rodiči docházet do MŠ a účastnit se všech aktivit. Od září doporučujeme jako optimální možnost pravidelnou každodenní docházku s postupným prodlužováním pobytu dítěte v MŠ, podle aktuálních podmínek umožňujeme rodičům přístup do třídy či ložnice.

Nejen v období adaptace, ale i během školního roku je mladším dětem poskytováno více času na jednotlivé činnosti (využíváme pomoc provozních zaměstnanců, školního asistenta, asistenta pedagoga), starší děti jsou vedeny k toleranci, ohleduplnosti, respektu a vzájemné pomoci (na základě přirozeného vzoru v chování učitelky), čímž je podporována vzájemná interakce a působení vrstevnické skupiny. Postupně zavádíme jednoduchá, snadno

srozumitelná pravidla formulovaná společně s dětmi, využíváme obrázky a piktogramy pro snazší zapamatování pravidel a jejich přijetí dětmi. Pravidla jsou doplněna říkankami nebo jednoduchými slogany, které pravidelně opakujeme v konkrétních situacích (stolování, hygiena, ukládání ke spánku apod.), čímž podporujeme vytváření návyků a pocit bezpečí a jistoty ve škole.

Konkrétní obsah vzdělávání dětí od dvou do tří let je shodný se vzdělávacím obsahem všech ostatních dětí v MŠ. Při plánování vzdělávacích činností, přípravě libovolného integrovaného bloku, pedagogové zpracovávají pro všechny děti stejné téma, jednotlivé aktivity však důsledně diferencují podle schopností a možností jednotlivých dětí. U dětí do tří let dbáme na přiměřené množství podnětů k učení a podporování radosti z něj, na vytváření prostředí pro pozitivní vztahy mezi dětmi a radost z prožitého dne. Vycházíme z významu vlastních aktivit a prožitků. Posilujeme důvěru dítěte ve své schopnosti. Zaměřujeme se hlavně na stimulaci rozvoje myšlení, řeči, motoriky a na seznamování dětí se vším, co je důležité pro život. Poskytujeme dětem pomoc, pokud ji potřebují. Uvědomujeme si, že při volbě nabídky jednotlivých aktivit je rozhodující vlastní prožitek dítěte založený na převažujícím aktivním podílu dítěte na činnosti. Výsledkem vzdělávací činnosti není konkrétní produkt, ale sama příležitost, zkušenost, prožitek dítěte. Při vzdělávání dvouletých dětí proto převládají aktivity spontánní, učitelky vytváří podmínky pro volnou hru, volný pohyb dětí, pro seznamování s prostředím, experimentování s hračkami a pomůckami, zajišťují střídání nabídky činností. Řízené (didakticky cílené činnosti) probíhají formou individuální činnosti nebo v malých skupinách, frontální činnosti zařazujeme v omezené míře. Mají význam hlavně pro vytváření pocitu sounáležitosti se skupinou a při vytváření hygienických návyků.

Učení v tomto věku probíhá nejvíce nápodobou. Z toho vychází vyžívané metody. Základem vzdělávání je situační učení, spontánní sociální učení, prožitkové učení založené na vlastní zkušenosti dítěte, integrované učení na základě blízkého tématu s propojením všech vzdělávacích oblastí a kooperativní učení, které využívá spolupráci s ostatními dětmi ve třídě (práce v homogenních i heterogenních skupinách).

Učení v tomto věku probíhá především hrou a činností, proto dětem poskytujeme co největší prostor pro volné hry a pohybové aktivity, využíváme názorné pomůcky. Při řízených činnostech je zařazováno časté opakování aktivit a pravidelné rituály jako ranní kruh či motivační říkadla. Opakováním trénujeme vytváření návyků a praktických dovedností.

Nosným prvkem vzdělávání dětí od dvou let v naší mateřské škole je individuální péče založená na maximální spolupráci s rodiči prostřednictvím každodenních kontaktů a rozhovorů, na aktivním zapojení všech zaměstnanců školy, jejich laskavě důsledný přístup a pozitivní přijetí dítěte.

Čl. VII. Vzdělávací obsah

1. Struktura vzdělávacího obsahu

Pedagogičtí pracovníci mateřské školy společně vypracovali pro svou výchovně-vzdělávací práci vlastní školní vzdělávací program zaměřený na život v souladu s přírodním, ale i společenským a kulturním prostředím s názvem „ Kamarádi přírody aneb Co nám ryba vyprávěla“. Tento ŠVP je zpracován v souladu s RVP PV a dalšími platnými právními předpisy, zároveň však vychází z konkrétních podmínek naší mateřské školy a jejich specifických charakteristik.

Vzdělávací obsah v ŠVP je strukturován do integrovaných bloků, které slouží učitelkám jako podklad pro vytváření třídního vzdělávacího programu. Je sestaven tak, aby byl přehledný a srozumitelný. Ponechává tak učitelkám dostatek volného prostoru k tvořivosti a individualizaci vzdělávání.

Vzdělávací obsah v ŠVP obsahuje obecnou charakteristiku (hlavní smysl) jednotlivých integrovaných bloků, jejich záměry, dílčí témata a obsahy. Bloky jsou konkretizovány na třídní úrovni (v třídních vzdělávacích programech). Názvy jednotlivých tematických částí, konkretizované očekávané výstupy a vzdělávací nabídku přizpůsobují učitelky aktuálním vzdělávacím příležitostem a situacím.

Spojovacím prvkem jednotlivých integrovaných bloků je motiv ryby. Tento symbol vychází z názvu obce Rybitví a z obecního znaku. Jedná se o žluto - modře dělený štít, nahoře černý pluh (ruchadlo) se stříbrnou radlicí, dole tři stříbrní kapři (spodní obrácen doprava). Ryby v modrém poli představují tři obce (Rybitví, Lhota Blatníkovská a samota Blatník), které zanikly rozvojem chemického průmyslu, modrá barva symbolizuje blízkost řeky Labe. Ruchadlo připomíná vynález bratranců Veverkových, jehož princip je doposud využíván v zemědělství na celém světě. Žlutá barva připomíná úrodnou půdu polabské nížiny. Ryba tak má v našem ŠVP zdůraznit propojení předškolního vzdělávání s děním v obci Rybitví a sounáležitost s prostředím, ve kterém děti žijí.

2. Základní nabídka integrovaných bloků

Pro vlastní práci s dětmi jsme obsah vzdělávání začlenily do několika integrovaných bloků, které jsou ve vzájemné interakci, přirozeně na sebe navazují a prolínají vším děním v mateřské škole. Jsou vytvořeny tak, aby umožňovaly integrovat všechny vzdělávací oblasti podle rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a současně poskytovaly dostatek prostoru pro tvořivost a iniciativu všech učitelek při tvorbě třídních vzdělávacích programů na jednotlivých třídách. Slouží jako nabídka, ze které si mohou pedagogové vybírat dle aktuální situace na třídě. ŠVP je však otevřený i pro další náměty, které mohou tuto

nabídku obohatit. Bloky mohou být realizovány na všech třídách současně (např. celoškolní projekty) nebo v různých časových obdobích podle pedagogických záměrů učitelek na jednotlivých třídách. Každý integrovaný blok zahrnuje základní vzdělávací cíle, vzdělávací nabídku a očekávané výstupy v obecné rovině. Zapracovány jsou také stěžejní klíčové kompetence, které mají k tématu a obsahu konkrétního integrovaného bloku největší vazbu. Čtyři základní integrované bloky jsou v každém školním roce zařazovány na všech třídách. Tematicky vycházející z pravidelného koloběhu života a přírody, který je charakterizován cyklickým střídáním ročních období:

Rybička se raduje, podzim kolem čaruje
Přišla zima, zimička, přání plní rybička
Raduje se rybička, ze sněhu je vodička
Hřeje letní sluníčko, užívej si, rybičko!

Tyto integrované bloky jsou doplněny další nabídkou zaměřenou na témata, která mohou obohacovat vzdělávání o další obsahy, úzce souvisejícími se životem dětí. Klíčové kompetence vztahující se k jejich realizaci stanovují učitelky v třídních vzdělávacích programech podle aktuálních potřeb dané skupiny.

Rybička a kamarádi ve školce jsou spolu rádi
Ve školce jsem v pohodě, jako ryba ve vodě
Šplouchá čistá vodička, zdravý buď jak rybička
Ryba plave vodičkou, my půjdeme cestičkou
Ptám se němé ryby, zda ví, nač jsou knihy
Ptám se rybky: „Hola, hola, jak vypadá rybí škola?“
Práce šlechtí človíčka, čilý buď jak rybička
Zdalipak to rybka ví, že žijeme v Rybitví
Štěstí skryté v šupince, dáme k svátku mamince (rodince)
Oslav s námi maličko svátek dětí, rybičko
S rybičkou nám bude hej, karneval je masek rej

Konkrétní vzdělávací záměry si učitelky v rámci plánování výchovně vzdělávacího procesu samostatně určují podle požadovaných klíčových kompetencí a konkretizovaných očekávaných výstupů v jednotlivých vzdělávacích oblastech dle RVP PV tak, aby byly v každém bloku všechny přiměřeně zastoupeny.

3. Zpracování integrovaných bloků v rámci třídních vzdělávacích plánů

Učitelky na jednotlivých třídách si z nabídky integrovaných bloků volně vybírají dle aktuálních vzdělávacích záměrů. Zvolený integrovaný blok dále zpracovávají do TVP formou dílčích plánů, případně doplňujících programů a projektů. Vzdělávací nabídka a věcný obsah činností jsou voleny tak, aby bezprostředně souvisely s přirozeným životem a s konkrétním společenským prostředím dětí, byly jim blízké, pro ně zajímavé a užitečné, vycházely z jejich praktických zkušeností a byly součástí reálného světa, který děti obklopuje. TVP mají na všech třídách jednotnou strukturu, učitelky využívají naše vlastní tiskopisy vytvořené na základě spolupráce všech pedagogů. Úvodní část tvoří konkrétní charakteristika vybraného integrovaného bloku ze ŠVP. V další části třídního plánu učitelky specifikují jednotlivá témata, která při realizaci vzdělávání využijí a stanoví si časový plán a konkretizují očekávané výstupy. Zároveň zpracují myšlenkovou mapu podle teorie rozmanitých inteligencí a vlastní přípravu. Do TVP učitelky také zaznamenávají průběžnou evaluaci dosahování vzdělávacích cílů a očekávaných výstupů. Doba realizace jednotlivých bloků a témat je plně v kompetenci učitelek na jednotlivých třídách. Součástí TVP je evaluace integrovaného bloku se stanovením dalších vzdělávacích závěrů, kterou učitelky společně zpracují po ukončení každého bloku. Při realizaci třídních vzdělávacích plánů uplatňujeme aktivity spontánní i řízené, vzájemně provázané a vyvážené, v poměru odpovídajícím potřebám a možностям předškolního dítěte. Využíváme zejména metody prožitkového a kooperativního učení hrou a činností. Učební aktivity probíhají především formou nezávazné dětské hry, kterou se dítě zabývá na základě svého zájmu a vlastní volby. Důležitým a neopomenutelným prvkem je proto poutavá a inspirující motivace, která vzbuzuje u dětí poznávací zaujetí a chuť zapojit se do nabízených činností. Didaktický styl je založen na principu vzdělávací nabídky, na individuální volbě a aktivní účasti dítěte. V rámci nabídky vzdělávacích činností uplatňujeme v dostatečné míře také situační učení založené na vytváření a využívání situací, které poskytují dítěti srozumitelné praktické ukázky životních souvislostí tak, aby se děti učily dovednostem a poznatkům v okamžiku, kdy je potřebují a lépe tak chápaly jejich smysl. S aktuálním třídním vzdělávacím plánem jednotlivých tříd jsou rodiče pravidelně seznamováni prostřednictvím myšlenkových map, které jsou strukturovány podle teorie rozmanitých inteligencí (Gardner). Mapy uveřejňujeme na nástěnkách v šatnách dětí, průběh vzdělávání pak dokumentujeme formou výstav dětských prací a zpřístupněním portfolií v šatnách jednotlivých tříd, fotodokumentací na internetových stránkách školy a na uložišti rajce.net. O plánování a realizaci vzdělávání jsou rodiče průběžně informováni i při každodenní osobní komunikaci s učitelkami MŠ.

4. Charakteristika jednotlivých integrovaných bloků

Bloky jsou zpracovány společně pro všechny věkové skupiny dětí ve třídě, nabídka činností je pak diferencovaná podle věkových a individuálních možností jednotlivých dětí, liší se na úrovni náročnosti nabízených činností v rámci třídních vzdělávacích programů. Vzdělávání je důsledně vázáno k individuálně různým potřebám a možnostem jednotlivých dětí a maximálně se jim přizpůsobuje.

Rybička se raduje, podzim kolem čaruje

Integrovaný blok se zaměřuje na poznávání podzimní přírody a na změny, které s podzimem souvisí. Děti pozorují dozrávání a sklizeň ovoce a zeleniny, vnímají typické počasí (děšť, vítr, mlhy) a barevnost přírody, opadávání listů ze stromů. Seznamují se s některými volně žijícími zvířaty a jejich přípravou na zimu (zimní spánek, odlet ptáků...).

a. Vzdělávací cíle

- rozvoj a užívání všech smyslů /5. 1/,
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu /5. 1/,
- rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu /5. 2. 1/,
- rozvoj tvořivosti (hudební, výtvarné, pohybové, dramatické) /5. 2. 2/,
- získání relativní citové samostatnosti /5. 2. 3/,
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané /5. 4/,
- rozvoj úcty k životu ve všech formách /5. 5/,
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou i neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky, poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti /5. 1/,
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- smyslové a psychomotorické hry /5. 1/,
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí /5. 1/,
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv /5. 2. 1/,
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) /5. 2. 1/,
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (chuť, vůně, tvar, barvy)/5. 2. 2/,
- spontánní hry, volné hry a experimenty s materiálem a předměty /5. 2. 2/,
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) /5. 2. 2/,
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí /5. 2. 2/,
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu /5. 2. 3/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení /5. 2. 3/,
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému /5. 3/,

- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.) /5. 3/,
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének) /5. 4/,
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě /5. 4/,
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě /5. 5/,
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody /5. 5/,
- ekologicky motivované hrové aktivity (ekohry) /5. 5/,
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku) /5. 1/,
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou /5. 1/,
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) /5. 1/,
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.) /5. 1/,
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) /5. 1/,
- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.) /5. 1/,
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno /5. 2. 1/,
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách) /5. 2. 1/,
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se) /5. 2. 1/,
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim /5. 2. 2/,
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.) /5. 2. 3/,
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.) /5. 2. 3/,
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad /5.3/,
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství /5. 3/,
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) /5. 4/,
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat /5. 4/,

- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.) /5. 5/,
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí) /5. 5/,
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo.

Kompetence k řešení problémů:

- dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem,
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti,
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

Komunikativní kompetence:

- dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.),
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci,
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím.

Sociální a personální kompetence:

- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost,
- dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy,
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí,
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem.

Činnostní a občanské kompetence:

- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá,
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat,
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat,
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.

Přišla zima, zimička, přání plní rybička

V rámci integrovaného bloku se zaměříme na charakteristiku zimního ročního období, změny v přírodě, typické počasí a s ním související možnosti zimního pohybového vyžití. Děti budou také poznávat život některých volně žijících zvířat v zimě, péči o ptáky.

V souvislosti s přípravou na vánoční svátky se děti seznámí s českými tradicemi a zvyky.

a. Vzdělávací cíle

- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností /5. 1/,
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí /5. 1/,
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) /5. 2. 1/,
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření) /5. 2. 2/,
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat /5. 2. 3/,
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem /5. 3/,
- rozvoj kooperativních dovedností /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem), vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané /5. 4/,
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách /5. 5/,
- vytvoření povědomí o vlastní souvazečnosti se světem, s živou i neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, vokální činnosti /5. 2. 1/,
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností /5. 2. 2/,
- konkrétní operace s materiálem /5. 2. 2/,
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu /5. 2. 3/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy /5. 3/,
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.) /5. 3/,
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (kulturní programy, slavnosti v rámci zvyků a tradic – Vánoce) /5. 4/,
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének) /5. 4/,
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé /5. 5/,
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií /5. 5/,
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objeňování) /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou /5. 1/,
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem /5. 1/,
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách /5. 2. 1/,
- naučit se z paměti krátké texty - reprodukovat říkanky, písničky/5. 2. 1/,
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim /5. 2. 2/,
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (podstatné znaky, vlastnosti předmětů a materiálů) /5. 2. 2/,
- prožívat radost ze zvládnutého a poznání /5. 2. 3/,
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení /5. 2. 3/,
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním /5. 2. 3/,
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby) /5. 2. 3/,
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad /5. 3/,
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. /5. 3/,
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.) /5. 3/,
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo) /5. 4/,
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální /5. 4/,
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi /5. 5/,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,
- dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům.

Kompetence k řešení problémů:

- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost,
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti,
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit.

Komunikativní kompetence:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog,
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím,
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.).

Sociální a personální kompetence:

- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí,
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim,
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Činnostní a občanské kompetence:

- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých,
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění,
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat,
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit,
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

Raduje se rybička, ze sněhu je vodička

Vzdělávání v tomto integrovaném bloku se týká seznamování dětí se změnami v jarní přírodě a zároveň všeho, co s jarním obdobím souvisí (barvy, velikonoční svátky, koloběh vody a význam vody v přírodě). Zaměřuje se také na poznávání některých druhů domácích a volně žijících zvířat a jejich mláďat, vede děti k seznamování se s ochranou přírody, s rostlinami a s podmínkami, které potřebují k růstu.

a. Vzdělávací cíle:

- rozvoj a užívání všech smyslů /5. 1/,
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti /5. 1/,
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) /5. 2. 1/,
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření) /5. 2. 2/,
- posilování přirozených poznávacích citů /5. 2. 2/,
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání /5. 2. 3/,
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních /5. 3/,
- rozvoj společenského i estetického vkusu /5. 4/,
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou i neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) /5. 1/,
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti /5. 1/,
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- samostatný slovní projev na určité téma /5. 2. 1/,
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) /5. 2. 1/,
- samostatný slovní projev na určité téma /5. 2. 1/,
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv /5. 2. 1/,
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí /5. 2. 2/,
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod. /5. 2. 2/,
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností /5. 2. 2/,
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) /5. 2. 2/,
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné /5. 2. 3/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření /5. 3/,
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením /5. 3/.

- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy /5. 3/,
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu /5. 4/,
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének) /5. 4/,
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě /5. 4/,
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává /5. 5/,
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období) /5. 5/,
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku) /5. 1/,
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou /5. 1/,
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu /5. 1/,
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem /5. 1/,
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.) /5. 1/,
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči /5. 2. 1/,
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno /5. 2. 1/,
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí) /5. 2. 1/,
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.) /5. 2. 1/,
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost /5. 2. 2/,
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ /5. 2. 2/,
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího) /5. 2. 2/,
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit /5. 2. 2/,
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim /5. 2. 2/,
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného /5. 2. 3/,
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení /5. 2. 3/,
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem /5. 2. 3/,
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou /5. 3/,
- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho /5. 3/,
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo) /5. 4/,

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) /5. 4/,
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus) /5. 4/,
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole /5. 5/,
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení,
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,
- dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění.

Kompetence k řešení problémů:

- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého,
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích,
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit.

Komunikativní kompetence:

- komunikuje v běžných situacích bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou,
- dítě dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.),
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní,
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.).

Sociální a personální kompetence:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej,
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim,
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost,
- dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout,
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Činnostní a občanské kompetence:

- dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat,
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky,
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých,
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky,
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit.

Hřeje letní sluníčko, uživej si, rybičko!

V tomto integrovaném bloku se zaměříme na znaky letního období, změny v přírodě a poznávání dalších volně žijících zvířat. V souvislosti s létem budeme posilovat u dětí i citový vztah k domovu, k vlasti, k mateřské řeči s využitím bohatých zkušeností a znalostí dětí z cest s rodiči po naší republice, případně ze zahraničí a tím prohlubovat i poznatky o společenském životě a kultuře ostatních zemí.

a. Vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky, ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí /5. 1/,
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti /5. 1/,
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) /5. 2. 1/,
- posilování přirozených poznávacích citů – zvědavost, zájem, radost z objevování /5. 2. 2/,
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit /5. 2. 3/,
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání /5. 2. 3/,
- vytváření prosociálních postojů, citlivost, tolerance, respekt, přizpůsobivost /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí /5. 4/,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije /5. 4/,
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností /5. 4/,
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou i neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- lokomoční, nelokomoční pohybové a sezonní činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.) /5. 1/,
- činnosti relaxační a odpočinkové zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí /5. 1/,
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí /5. 1/,
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti /5. 2. 1/,
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv /5. 2. 1/,
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv /5. 2. 1/,
- spontánní hry, volné hry a experimenty s materiálem a předměty /5. 2. 2/,
- námětové hry a činnosti /5. 2. 2/,
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání /5. 2. 3/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým /5. 3/,
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých /5. 3/,
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická

manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) /5. 4/,

- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává /5. 4/,
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety /5. 5/,
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami) /5. 5/,
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice /5. 5/,
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období) /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla /5. 1/,
- zachovávat správné držení těla /5. 1/,
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.) /5. 1/,
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých /5. 1/,
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat /5. 2. 1/,
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat /5. 2. 1/,
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim /5. 2. 2/,
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno /5. 2. 2/,
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je /5. 2. 3/,
- rozhodovat o svých činnostech /5. 2. 3/,
- uvědomovat si své možnosti i limity /5. 2. 3/,
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch /5. 2. 3/,
- spolupracovat s ostatními /5. 3/,
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě) /5. 3/,
- bránit se projevům násilí, ubližování, ponižování /5. 3/,
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.) /5. 3/,
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé /5. 4/,
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc) /5.5/,
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi /5. 5/,
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.) /5. 5/,
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně /5. 5/,
- všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení,
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo,
- dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům,
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých.

Kompetence k řešení problémů:

- dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem,
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích,
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti.

Komunikativní kompetence:

- dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.),
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní,
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci,
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.

Sociální a personální kompetence:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej,
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky,
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim,
- dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout,
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.

Činnostní a občanské kompetence:

- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky,
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem,
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá,
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat,
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

Rybička a kamarádi ve školce jsou spolu rádi

Integrovaný blok se vztahuje k adaptaci dětí v novém prostředí se začátkem školního roku. Zaměřuje se na hry, které dětem pomohou tyto počáteční těžkosti překonat, šťastně a úspěšně se sžít s novým prostředím, stejně jako na hry a činnosti, které v nich probudí důvěru k sobě i ostatním. Snažíme se, abychom vytvořili atmosféru, ve které děti budou navazovat a prožívat zdravé kamarádké vztahy a naučí se je dále rozvíjet.

a. Vzdělávací cíle

- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí /5. 1/,
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu /5. 1/,
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu /5. 2. 1/,
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.) /5. 2. 2/,
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti) /5. 2. 3/,
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat /5. 2. 3/,
- získání relativní citové samostatnosti /5. 2. 3/,
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem /5. 3/,
- rozvoj kooperativních dovedností /5. 3/,
- získání schopností záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci /5. 3/,
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému /5. 3/,
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými /5. 3/,
- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí /5. 4/,
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny /5. 4/,
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách /5. 4/,
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) /5. 1/,
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod. /5. 1/,
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) /5. 2. 1/,
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů /5. 2. 1/,
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností /5. 2. 2/,
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty /5. 2. 2/,
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte /5. 2. 3/,

- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní /5. 2. 3/,
- aktivity podporující sblížení dětí /5. 3/,
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.) /5. 3/,
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě /5. 3/,
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. /5. 3/,
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí MŠ /5. 4/,
- aktivity přibližující dětem pravidla vzájemného styku a mravní hodnoty /5. 4/,
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) /5. 4/,
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.) /5. 1/,
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) /5. 1/,
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat /5. 2. 1/,
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno /5. 2. 1/,
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost /5. 2. 2/,
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit /5. 2. 2/,
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí /5. 2. 2/,
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory /5. 2. 3/,
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je /5. 2. 3/,
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky /5. 2. 3/,
- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho /5. 3/,
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je /5. 3/,
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla /5. 3/,
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. /5. 3/,
- spolupracovat s ostatními /5. 3/,
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky /5. 4/,
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí /5. 4/,
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami a věcmi denní potřeby – knížky, hračky /5. 4/,
- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho /5. 4/.

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí) /5. 5/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení,
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí.

Kompetence k řešení problémů:

- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého,
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu,
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci.

Komunikativní kompetence:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog,
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou,
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím,
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.

Sociální a personální kompetence:

- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost,
- dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy,
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout,
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.

Činnostní a občanské kompetence:

- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky,
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem,
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá,
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat,
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.

Ve školce jsem v pohodě, jako ryba ve vodě

Integrovaný blok je zaměřený na vytváření a respektování pravidel soužití ve třídě. V průběhu činností děti zábavnou a živou formou společně vytváří základní pravidla chování a života v mateřské škole, která jim pomohou uvědomit si, jak nezastupitelnou úlohu každé z nich má ve skupině, naučí je pozitivnímu vyjadřování. Snažíme se, abychom vytvořili atmosféru, ve které děti budou prožívat zdravé kamarádské vztahy a dále rozvíjet.

a. Vzdělávací cíle

- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu /5. 1/,
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti /5. 1/,
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu /5. 2. 1/,
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.) /5. 2. 2/,
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti) /5. 2. 3/,
- rozvoj schopnosti sebeovládání /5. 2. 3/,
- získání schopností záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci /5. 2. 3/,
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat /5. 2. 3/,
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému /5. 3/,
- rozvoj kooperativních dovedností /5. 3/,
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými /5. 3/,
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem /5. 3/,
- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí /5. 4/,
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dětí, rozvoj schopností projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny /5. 4/,
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách /5. 4/,
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí /5. 1/,
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty a pomůckami, nástroji náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým využíváním /5. 1/,
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti /5. 2. 1/,
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků a gest /5. 2. 1/,
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv /5. 2. 1/,
- společné rozhovory, diskuse, individuální a skupinová konverzace /5. 2. 1/,
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým /5. 3/,
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě /5. 3/,
- motivovaná manipulace s materiálem, zkoumání jejich vlastností /5. 2. 2/,
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině /5. 2. 2/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu /5. 2. 3/,

- cvičení v projevování citů, v sebekontrolě, a v sebeovládání /5. 2. 3/,
- hry a činnosti, které vedou k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci, schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. /5. 3/,
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování /5. 4/,
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě /5. 4/,
- aktivity přibližující dětem pravidla vzájemného styku a mravní hodnoty /5. 4/,
- práce s literárními texty a obrazovým materiálem /5. 5/,
- kognitivní činnosti (kladení otázek, hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování) /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky /5. 1/,
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů /5. 1/,
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami /5. 1/,
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách /5. 2. 1/,
- rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu i komunikativní funkci /5. 2. 1/,
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí také vyjádřit /5. 2. 2/,
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci ne v situacích, které to vyžadují – v ohrožujících, nebezpečných /5. 2. 3/,
- ve známých a opakujících se situacích ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování /5. 2. 3/,
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti /5. 2. 3/,
- spolupracovat s ostatními /5. 3/,
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v MŠ, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla /5. 3/,
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné schopnosti a dovednosti /5. 4/,
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí /5. 4/,
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami a věcmi denní potřeby – knížky, hračky /5. 4/,
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí /5. 5/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení,
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům,
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých.

Kompetence k řešení problémů:

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem,
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého,
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

Komunikativní kompetence:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog,
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.),
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci,
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou.

Sociální a personální kompetence:

- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky,
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost,
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopný respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy,
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí,
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim,
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Činnostní a občanské kompetence:

- učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat,
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá,
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých,
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat,
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat,
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu,
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

Šplouchá čistá vodička, zdravý buď jak rybička

V tomto integrovaném bloku seznámíme děti s lidským tělem a péčí o něj. Vedeme děti ke zdravému životnímu stylu, ochraně před úrazy a sociálně-patologickými jevy. Snažíme se, aby děti získaly jasnou představu nejen o své fyzické stránce, ale i o poznávání vlastní osobnosti. Nabízíme dětem hru na lékaře a nemocnici tak, aby se zbavily zbytečných obav z lékařského ošetření.

a. Vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla, užívání všech smyslů /5. 1/,
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví a bezpečí /5. 1/,
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě /5. 1/,
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky, ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí /5. 1/,
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti /5. 1/,
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu /5. 1/,
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) /5. 2. 1/,
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie /5. 2. 2/,
- posilování přirozených poznávacích citů – zvědavost, zájem, radost z objevování /5. 2. 2/,
- vytváření základů pro práci s informacemi /5. 2. 2/,
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti) /5. 2. 3/,
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních /5. 3/,
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny /5. 4/,
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy /5. 5/,
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách /5. 5/,
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí /5. 1/,
- smyslové a psychomotorické hry /5. 1/,
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) /5. 1/,
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků /5. 1/,
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí /5. 1/,
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí /5. 1/,
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, vokální činnosti /5. 2. 1/,
- prohlížení a „čtení“ knížek /5. 2. 1/,

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) /5. 2. 1/,
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí /5. 2. 2/,
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností /5. 2. 2/,
- námětové hry a činnosti /5. 2. 2/,
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.) /5. 2. 2/,
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních /5. 2. 3/,
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte /5. 2. 3/,
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy /5. 3/,
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.) /5. 3/,
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého /5. 3/,
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých /5. 3/,
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením /5. 3/,
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích /5. 4/,
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává /5. 4/,
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) /5. 4/,
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím /5. 5/,
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- zachovávat správné držení těla /5. 1/,
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem /5. 1/,
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých /5. 1/,
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy /5. 1/,
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.) /5. 1/,
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) /5. 1/,
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku /5. 1/,

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno /5. 2. 1/,
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku) /5. 2. 1/,
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách /5. 2. 1/,
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) /5. 2. 2/,
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení /5. 2. 2/,
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod. /5. 2. 3/,
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem /5. 2. 3/,
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené /5. 3/,
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou /5. 3/,
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.) /5. 3/,
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. /5. 3/,
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě) /5. 3/,
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) /5. 4/,
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat /5. 4/,
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé /5. 4/,
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí) /5. 4/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v MŠ opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) /5. 5/,
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc) /5. 5/,
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi /5. 5 /.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení,
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo.

Kompetence k řešení problémů:

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem,
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého,
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit,
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak.

Komunikativní kompetence:

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.),
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím,
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.).

Sociální a personální kompetence:

- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost,
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy,
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným,
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Činnostní a občanské kompetence:

- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá,
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění,
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat,
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

Ryba plave vodičkou, my půjdeme cestičkou

Integrovaný blok je zaměřený na dopravní výchovu dětí, vztahuje se i k prohlubování znalostí o základních pravidlech bezpečnosti. Děti poznávají dopravní prostředky a různé způsoby cestování, seznamují se s elementárními pravidly silničního provozu důležitými pro jejich zdraví a osobní bezpečí, prací policie (eventuálně hasičů). V praktických situacích procvičují zásady chůze po chodníku a vozovce, přecházení, reakci na světelné signály, poznávají některé důležité dopravní značky. Součástí tématu mohou být i výlety do okolí mateřské školy (peší, s využitím MHD, železnice), Den na kolech na školní zahradě nebo návštěva dopravního hřiště apod.

a. Vzdělávací cíle

- osvojení si přiměřených praktických dovedností /5. 1/,
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí /5. 1/,
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické) /5. 2. 1/,
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie /5. 2. 2/,
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla) /5. 2. 2/,
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci /5. 2. 3/,
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému /5. 3/,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije /5. 4/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané /5. 4/,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije /5. 4/,
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků /5. 1/,
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí /5. 1/,
- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.) /5. 1/,
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- prohlížení a „čtení“ knížek /5. 2. 1/,

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) /5. 2. 1/,
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen /5. 2. 1/,
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest /5. 2. 1/,
- smyslové hry zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti /5. 2. 2/,
- námětové hry a činnosti /5. 2. 2/,
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí /5. 2. 2/,
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant /5. 2. 2/,
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce) /5. 2. 2/,
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině /5. 2. 2/,
- cvičení organizačních dovedností /5. 2. 3/,
- výlety do okolí /5. 2. 3/,
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým /5. 3/,
- Hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého /5. 3/,
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě /5. 3/,
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých /5. 3/,
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává /5. 4/,
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) /5. 4/,
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety /5. 5/,
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím /5. 5/,
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat /5. 5/,
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.) /5. 1/,
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku) /5. 1/,
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) /5. 1/,
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách /5. 2. 1/,

- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat /5. 2. 1/,
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci /5. 2. 1/,
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase /5. 2. 2/,
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ /5. 2. 2/,
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení /5. 2. 2/,
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod. /5. 2. 3/,
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti /5. 2. 3/,
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je /5. 3/,
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou /5. 3/,
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti) /5. 4/,
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) /5. 4/,
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají) /5. 4/,
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair /5. 4/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) /5. 5/,
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc) /5. 5/,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo,
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí.

Kompetence k řešení problémů:

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem,
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého,
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích,
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit.

Komunikativní kompetence:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog,
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci,
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.).

Sociální a personální kompetence:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej,
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky,
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim,
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout.

Činnostní a občanské kompetence:

- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá,
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých,
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat,
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat,
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu,
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

Ptám se němé ryby, zda ví, nač jsou knihy

Integrovaný blok je zaměřený na rozvoj předčtenářské gramotnosti. Děti se seznamují s funkcí literatury a knih, poznávají smysl písmen jako symbolu pro grafický záznam mluveného slova. Setkávají se s různými druhy knih jako zdrojem poučení i zábavy (pracují s encyklopedií, s krásnou literaturou apod.) Vedeme děti ke správnému zacházení s knihou a lásce k literatuře. Součástí bloku může být návštěva místní knihovny, případně programu pro MŠ v Krajské knihovně v Pardubicích.

a. Vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí /5. 1/,
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností /5. 1/,
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) /5. 2. 1/,
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické) /5. 2. 1/,
- vytváření základů pro práci s informacemi /5. 2. 2/,
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci /5. 2. 2/,
- posilování přirozených poznávacích citů – zvědavost, zájem, radost z objevování /5. 2. 2/,
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení /5. 2. 2/,
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání /5. 2. 3/,
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních /5. 3/,
- rozvoj společenského i estetického vkusu /5. 4/,
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- smyslové a psychomotorické hry /5. 1/,
- prohlížení a „čtení“ knížek /5. 2. 1/,
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel /5. 2. 1/,
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů /5. 2. 1/,
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo /5. 2. 1/,
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika) /5. 2. 1/,
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky /5. 2. 1/,
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv /5. 2. 1/,
- komentování zážitků a aktivit /5. 2. 1/,
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) /5. 2. 2/,
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové) /5. 2. 2/,

- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.) /5. 2. 2/,
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce) /5. 2. 2/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte /5. 2. 3/,
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.) /5. 2. 3/,
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým /5. 3/,
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy /5. 3/,
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením /5. 3/,
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování /5. 4/,
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu /5. 4/,
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének) /5. 4/,
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě /5. 4/,
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období) /5. 5/,
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií /5. 5/,
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování) /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) /5. 1/,
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.) /5. 1/,
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami /5. 1/,
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách /5. 2. 1/,
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách) /5. 2. 1/,
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí) /5. 2. 1/,
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.) /5. 2. 1/,
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku /5. 2. 1/,
- chápat slovní vtip a humor /5. 2. 1/,
- utvořit jednoduchý rým /5. 2. 1/,
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma /5. 2. 1/,
- sledovat očima zleva doprava /5. 2. 1/,
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova /5. 2. 1/,

- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon /5. 2. 1/,
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího) /5. 2. 2/,
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) /5. 2. 2/,
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit /5. 2. 2/,
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápad“ /5. 2. 2/,
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je /5. 2. 3/,
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí /5. 2. 3/,
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.) /5. 2. 3/,
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené /5. 3/,
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. /5. 3/,
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo) /5. 4/,
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) /5. 4/,
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus) /5. 4/,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/,
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.) /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všimá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení,
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije.

Kompetence k řešení problémů:

- všimá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem,
- problémy řeší, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého,
- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti

a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost,

- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit.

Komunikativní kompetence:

- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní,
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím,
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.).

Sociální a personální kompetence:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej,
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout,
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.

Činnostní a občanské kompetence:

- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých,
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat,
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat,
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit.

Ptám se rybky: „Hola, hola, jak vypadá rybí škola?“

Integrovaný blok je určen pro děti ve třídě Rybičky, kam zařazujeme pravidelně děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Realizace probíhá v období před zápisem do prvního ročníku základní školy. Seznamuje děti (zejména prostřednictvím literárních textů a získáváním vlastních praktických zkušeností) se školním prostředím (využíváme umístění třídy Rybičky v prostorách ZŠ) Současně se zaměřuje na rozvoj předčtenářských (sluchové a vizuální poznávání některých písmen a hlásek, „čtení“ zleva doprava apod.) a předmatematických gramotností (představy o číslech a početních výkonech, tvarech a prostorových vztazích), grafomotoriky, rozvoj pozornosti, paměti a soustředění dětí. Součástí bloku je upevňování časových představ ve spojení s činnostmi, které děti pravidelně konají. V průběhu realizace navštíví děti ukázkovou hodinu v prvním ročníku místní základní školy, hrají námětovou hru „Na školu“.

a. Vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí /5. 1/,
- rozvoj a užívání všech smyslů /5. 1/,
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) /5. 2. 1/,
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické) /5. 2. 1/,
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie /5. 2. 2/,
- vytváření základů pro práci s informacemi /5. 2. 2/,
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci /5. 2. 2/,
- posilování přirozených poznávacích citů – zvědavost, zájem, radost z objevování /5. 2. 2/,
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení /5. 2. 2/,
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla) /5. 2. 2/,
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti) /5. 2. 3/,
- vytváření prosociálních postojů, citlivost, tolerance, respekt, přizpůsobivost /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané /5. 4/,
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny /5. 4/,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije /5. 5/,
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- konstruktivní a grafické činnosti /5. 1/,
- smyslové a psychomotorické hry /5. 1/,
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) /5. 1/,
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv /5. 2. 1/,
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti /5. 2. 1/,
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel /5. 2. 1/,
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv /5. 2. 1/,
- prohlížení a „čtení“ knížek /5. 2. 1/,
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí /5. 2. 2/,
- smyslové a psychomotorické hry zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti /5. 2. 2/,
- námětové hry a činnosti – na školu /5. 2. 2/,
- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou /5. 2. 2/,
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.) /5. 2. 2/,
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce) /5. 2. 2/,
- činnosti zasvěcující děti do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dětem přirozené časové, logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí /5. 2. 2/,
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové) /5. 2. 2/,
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné /5. 2. 3/,
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení /5. 2. 3/,
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních /5. 2. 3/,
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým /5. 3/,
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy /5. 3/,
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému /5. 3/,
- aktivity podporující sblížení dětí /5. 3/,
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého /5. 3/,
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích /5. 4/,
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává /5. 4/,
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí /5. 4/,

- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) /5. 4/,
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií /5. 5/,
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování) /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) /5. 1/,
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.) /5. 1/,
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) /5. 1/,
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami /5. 1/,
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku) /5. 1/,
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách /5. 2. 1/,
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat /5. 2. 1/,
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech /5. 2. 1/,
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci /5. 2. 1/,
- sledovat očima zleva doprava /5. 2. 1/,
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova /5. 2. 1/,
- poznat napsané své jméno /5. 2. 1/,
- projevovat zájem o knížky /5. 2. 1/,
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího) /5. 2. 2/,
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost /5. 2. 2/,
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit /5. 2. 2/,
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.) /5. 2. 2/,
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase /5. 2. 2/,
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky) /5. 2. 3/,
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky /5. 2. 3/,
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného /5. 2. 3/,
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení /5. 2. 3/,
- zorganizovat hru /5. 2. 3/,

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho /5. 3/,
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou /5. 3/,
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) /5. 4/,
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat /5. 4/,
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti /5. 4/,
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody /5. 4/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) /5. 5/,
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi /5. 5/,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů,
- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení,
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo,
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům,
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých,
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí.

Kompetence k řešení problémů:

- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost,
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích,
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti,

- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit,
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit,
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

Komunikativní kompetence:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog,
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci,
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou,
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní,
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.),
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.

Sociální a personální kompetence:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej,
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky,
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídí, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy,
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim,
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout.

Činnostní a občanské kompetence:

- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat,
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky,
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých,
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky,
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat.

Práce šlechtí človíčka, čilý buď jak rybička

Integrovaný blok je zaměřený na seznamování dětí s prací dospělých, významem různých profesí, povolání a řemesel. Děti získávají povědomí o zaměstnání svých rodičů, učí se vážit si práce druhých lidí. Dle možností uskutečníme exkurze na pracoviště rodičů. Zároveň vedeme děti k oceňování výsledků práce dětí i dospělých v MŠ.

a. Vzdělávací cíle

- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností /5. 1/,
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu /5. 2. 1/,
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie /5. 2. 2/,
- posilování přirozených poznávacích citů – zvědavost, zájem, radost z objevování /5. 2. 2/,
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit /5. 2. 3/,
- vytváření prosociálních postojů, citlivost, tolerance, respekt, přizpůsobivost /5. 3/,
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané /5. 4/,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije /5. 4/,
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách /5. 5/,
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) /5. 1/,
- smyslové a psychomotorické hry /5. 1/,
- konstruktivní a grafické činnosti /5. 1/,
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti /5. 1/,
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) /5. 2. 1/,
- prohlížení a „čtení“ knížek /5. 2. 1/,
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů /5. 2. 1/,
- námětové hry a činnosti /5. 2. 2/,
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.) /5. 2. 2/,
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení /5. 2. 3/,

- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné /5. 2. 3/,
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.) /5. 2. 3/,
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy /5. 3/,
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého /5. 3/,
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává /5. 4/,
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) /5. 4/,
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává /5. 5/,
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií /5. 5/,
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování) /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami /5. 1/,
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) /5. 1/,
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno /5. 2. 1/,
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách /5. 2. 1/,
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.) /5. 2. 1/,
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit /5. 2. 2/,
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) /5. 2. 2/,
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ /5. 2. 2/,
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.) /5. 2. 3/,
- chápat, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené /5. 3/,
- spolupracovat s ostatními /5. 3/,
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí /5. 4/,
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. /5. 4/,
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) /5. 4/,
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus) /5. 4/,

- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi /5. 5/,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům,
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých.

Kompetence k řešení problémů:

- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích,
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti,
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit,
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

Komunikativní kompetence:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog,
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou,
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní.

Sociální a personální kompetence:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej,
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky,
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje,
- v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy,
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí.

Činnostní a občanské kompetence:

- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky,
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých,
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky,
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

Zdalipak to rybka ví, že žijeme v Rybitví

Integrovaný blok je zaměřen na poznávání bezprostředního okolí dítěte a uvědomování si sounáležitosti s místem a prostředím, ve kterém dítě žije. Děti se seznamují s obcí Rybitví, její historií i současností, obecním znakem, s místními zajímavostmi (např. navštíví Památník bratranců Veverkových – rodný dům vynálezce ruchadla). V rámci spolupráce s obcí připravujeme některé akce pro veřejnost např. Vítání nových občánků, výstavy dětských prací na obecním úřadě nebo v místním obchodě Součástí bloku je i poznávání širšího okolí obce, děti mohou vyrazit na výlet do Pardubic, Lázní Bohdaneč apod.

a. Vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí /5. 1/,
- rozvoj a užívání všech smyslů /5.1/,
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti /5. 1/,
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické) /5. 2. 1/,
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie /5. 2. 2/,
- vytváření základů pro práci s informacemi /5. 2. 2/,
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat /5. 2. 3/,
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.) /5. 3/,
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.) /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané /5. 4/,
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije a vytváření pozitivního vztahu k němu /5. 5/,
- vytváření povědomí o sounáležitosti se světem, s planetou Zemí /5. 5/,
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit /5. 5/,
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách /5. 5/,
- poznávání jiných kultur /5. 5/,
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.) /5. 1/,
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) /5. 1/,

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) /5. 2. 1/,
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen /5. 2. 1/,
- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování /5. 2. 2/,
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí /5. 2. 2/,
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové) /5. 2. 2/,
- činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.) /5. 2. 2/,
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.) /5. 2. 3/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým /5. 3/,
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.) /5. 3/,
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) /5. 4/,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije /5. 4/,
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety /5. 5/,
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů) /5. 5/,
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé /5. 5/,
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dětskými srozumitelnými reáliemi o naší republice /5. 5/,
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) /5. 1/,
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou /5. 1/,
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku) /5. 1/,
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci /5. 2. 1/,
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) /5. 2. 2/,

- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase /5. 2. 2/,
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem /5. 2. 3/,
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním /5. 2. 3/,
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla /5. 3/,
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. /5. 3/,
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě) /5. 3/,
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) /5. 4/,
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti) /5. 4/,
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus) /5. 4/,
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí) /5. 5/,
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi /5. 5/,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých,
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí.

Kompetence k řešení problémů:

- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost,
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích,
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit.

Komunikativní kompetence:

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.),
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou,
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.

Sociální a personální kompetence:

- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí,
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim,
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Činnostní a občanské kompetence:

- učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat,
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem,
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění,
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.

Štěstí skryté v šupince, dáme k svátku mamince (rodince)

V rámci oslav Dne matek (rodiny) připravujeme každoročně kulturní vystoupení pro veřejnost. Dětem blok umožňuje poznávat strukturu rodiny a rodinných vztahů. Záměrem je rozvíjet citové vztahy ke členům rodiny a umět své city různým způsobem vyjádřit. Děti si uvědomují různé společenské role, začínají vnímat rozdíl mezi formálním a neformálním chováním v různých společenských skupinách.

a. Vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí /5. 1/,
- rozvoj a užívání všech smyslů /5. 1/,
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) /5. 2. 1/,
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření) /5. 2. 2/,
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat /5. 2. 3/,
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit /5. 2. 3/,
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání /5. 2. 3/,
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.) /5.3/,
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.) /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí /5. 4/,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije /5. 4/,
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny /5. 4/,
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti /5. 1/,
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky /5. 2. 1/,
- komentování zážitků a aktivit /5. 2. 1/,
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv /5. 2. 1/,
- konkrétní operace s materiály (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání) /5. 2. 2/,
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) /5. 2. 2/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.) /5. 2. 3/,
- hry na téma rodiny, přátelství /5. 2. 3/,
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy /5. 3/,

- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije - rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi) /5. 3/,
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.) /5. 4/,
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu /5. 4/,
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének) /5. 4/,
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává /5. 4/,
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování) /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou /5. 1/,
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu /5. 1/,
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem /5. 1/,
- naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.) /5. 2. 1/,
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech /5. 2. 1/,
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost /5. 2. 2/,
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí /5. 2. 2/,
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit /5. 2. 2/,
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim /5. 2. 2/,
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory /5. 2. 3/,
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky) /5. 2. 3/,
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky /5. 2. 3/,
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí /5. 2. 3/,
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.) /5. 2. 3/,
- spolupracovat s ostatními /5. 3/,
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je /5. 3/,
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat /5. 4/,
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí /5. 4/,
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus) /5. 4/,
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami a věcmi denní potřeby /5. 4/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) /5. 5/,

- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení,
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo,
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům.

Kompetence k řešení problémů:

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem,
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích,
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit.

Komunikativní kompetence:

- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou,
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní,
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.).

Sociální a personální kompetence:

- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost,
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí,
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim,
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.

Činnostní a občanské kompetence:

- učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat,
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem,
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit,
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

Oslav s námi maličko svátek dětí, rybičko

V tomto bloku se zaměříme na to, aby se děti dokázaly těšit z hezkých a příjemných zážitků souvisejících s oslavami MDD. Dětem věnujeme celý týden oslav – připravíme např. výlety, karnevalový průvod v maskách, společné zábavné odpoledne s rodiči, učitelky hrají dětem divadelní představení atd. Záměrem je radostně prožívat společné chvíle s kamarády i rodiči. Děti zpívají, tančí, oslavují a obdarovávají se. Současně se děti se seznamují s existencí různých kultur a etnických skupin, národností, učí se chápat, že každý z nás je jiný a přesto jsme všichni stejní.

a. Vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla /5. 1/,
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností /5. 1/,
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu /5. 2. 1/,
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.) /5. 2. 2/,
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti) /5. 2. 3/,
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání /5. 2. 3/,
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.) /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané /5. 4/,
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny /5. 4/,
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije /5. 4/,
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností /5. 4/,
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat /5. 4/,
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu /5. 5/,
- poznávání jiných kultur /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.) /5. 1/,
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti /5. 1/,
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů /5. 2. 1/,
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty /5. 2. 2/,
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod. /5. 2. 2/,
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) /5. 2. 2/.

- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu /5. 2. 3/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- výlety do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí /5. 2. 3/,
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních /5. 2. 3/,
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření /5. 3/,
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách /5. 3/,
- aktivity podporující sblížení dětí /5. 3/,
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.) /5. 3/,
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích /5. 4/,
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.) /5. 4/,
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.) /5. 4/,
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami /5. 1/,
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách /5. 2. 1/,
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon /5. 2. 1/,
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim /5. 2. 2/,
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) /5. 2. 2/,
- rozhodovat o svých činnostech /5. 2. 3/,
- uvědomovat si své možnosti i limity /5. 2. 3/,
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky /5. 2. 3/,
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného /5. 2. 3/,
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí /5. 2. 3/,
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad /5. 3/,
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství /5. 3/,
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je /5. 3/,
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené /5. 3/,

- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou /5. 3/,
- spolupracovat s ostatními /5. 3/,
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti /5. 4/,
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě /5. 4/,
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo) /5. 4/,
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) /5. 4/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) /5. 5/,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo,
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům,
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí.

Kompetence k řešení problémů:

- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost,
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti,
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

Komunikativní kompetence:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog,
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.),
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní,
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím.

Sociální a personální kompetence:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej,
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí,

- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout,
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Činnostní a občanské kompetence:

- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých,
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nešimavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky,
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat,
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit.

S rybičkou nám bude hej, masopust je masek rej

V rámci integrovaného bloku se děti seznámí s lidovými zvyky a tradicemi charakteristickými pro masopustní období. Budeme vytvářet masky, převleky a dekorace, poznávat lidovou slovesnost, rčení, pranostiky či pořekadla, zpívat lidové písně. Ve spolupráci se ZŠ, OÚ a rodiči připravíme společnou slavnost – masopustní karneval nejen pro všechny děti ze školy, ale i pro veřejnost, tak aby si děti uvědomovaly sounáležitost s širším společenským a kulturním prostředím (škola, obec). Zároveň se zaměříme na rozvoj prosociálního chování, spolupráci a kooperaci, rozvíjení přátelských vztahů mezi dětmi nejen v MŠ, ale také na chování dětí a dodržování společenských pravidel mimo prostor mateřské školy, na veřejnosti.

a. Vzdělávací cíle

- rozvoj a užívání všech smyslů /5. 1/,
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností /5. 1/,
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí /5. 1/,
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) /5. 2. 1/,
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu /5. 2. 1/,
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvoř. sebevyjádření) /5. 2. 2/,
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.) /5. 2. 2/,
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat /5. 2. 3/,
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání /5. 2. 3/,
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem /5. 3/,
- vytváření prosociálních postojů /5. 3/,
- rozvoj kooperativních dovedností /5. 3/,
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních /5. 3/,
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané /5. 4/,
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny /5. 4/,
- rozvoj společenského i estetického vkusu /5. 4/,
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu /5. 5/,
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách /5. 5/,
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám /5. 5/.

b. Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním /5. 1/,
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, vokální činnosti /5. 2. 1/,

- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů /5. 2. 1/,
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv /5. 2. 1/,
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností /5. 2. 2/,
- konkrétní operace s materiálem /5. 2. 2/,
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) /5. 2. 2/,
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu /5. 2. 3/,
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) /5. 2. 3/,
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy /5. 3/,
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.) /5. 3/,
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (kulturní programy, slavnosti v rámci zvyků a tradic) /5. 4/,
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének) /5. 4/,
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu /5. 4/,
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé /5. 5/,
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů) /5. 5/,
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety /5. 5/,
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií /5. 5/.

c. Očekávané výstupy

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou /5. 1/,
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem /5. 1/,
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.) /5. 1/,
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči /5. 2. 1/,
- naučit se z paměti krátké texty - reprodukovat říkanky, písničky /5. 2. 1/,
- chápat slovní vtip a humor /5. 2. 1/,
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim /5. 2. 2/,
- naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit /5. 2. 2/,
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného /5. 2. 3/,
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení /5. 2. 3/,
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním /5. 2. 3/,
- spolupracovat s ostatními /5. 3/,
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla /5. 3/,
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. /5. 3/,

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) /5. 4/,
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti) /5. 4/,
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí /5. 4/,
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální /5. 4/,
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí) /5. 5/,
- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) /5. 5/,
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte /5. 5/.

d. Klíčové kompetence (co dokáže dítě ukončující předškolní vzdělávání)

Kompetence k učení:

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije,
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých.

Kompetence k řešení problémů:

- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost,
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti,
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit.

Komunikativní kompetence:

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.),
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím,
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku.

Sociální a personální kompetence:

- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky,
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost,
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným,
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Činnostní a občanské kompetence:

- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky,
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky,
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat,
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu.

Čl. VIII Evaluační systém

1. Smysl evaluace

Předmětem evaluační činnosti v naší mateřské škole jsou podmínky, průběh, procesy a výsledky vzdělávání. V rámci autoevaluace mateřské školy vyhodnocujeme svou práci komplexně, soustavně a systematicky tak, aby byla smysluplná a užitečná pro další plánování a rozhodování. Evaluace probíhá podle předem stanovených kritérií a pravidel, se kterými jsou seznámeni všichni zaměstnanci školy. Úspěšnost autoevaluace je podmíněna společnou prací všech zúčastněných a otevřenou komunikací, která vede k nalezení společného řešení.

Záměrem evaluace je:

- a. získat zpětnou vazbu pro činnost školy (motivační funkce),
- b. získat informace o tom, jak jsou naplňovány stanovené cíle vzdělávání (informativní funkce),
- c. získat podklady pro strategické plánování a řízení (formativní funkce).

2. Cíl autoevaluace

Cílem autoevaluace je zmapování stavu ve sledovaných oblastech. Získané informace slouží ke zlepšení práce celé školy, a to jak procesu a dosahování výsledků vzdělávání podle kvalitního ŠVP, tak i celkového zefektivnění práce vedení, pedagogických i nepedagogických pracovníků školy, k inovaci prostředí a vybavenosti školy. Evaluace poskytuje zpětnou vazbu o kvalitě a úrovni dosažených cílů vzhledem k projektovaným záměrům.

Na základě výsledků směřuje evaluace k těmto základním cílům:

- a. zlepšovat kvalitu výchovně-vzdělávacího působení,
- b. přispět ke stanovení priorit rozvoje školy,
- c. posílit spolupráci školy s rodiči,
- d. posílit sebevědomí pedagogů školy.

3. Oblasti evaluace

Kvalitní evaluace musí postihovat různé oblasti činnosti školy jako celku, ale i jednotlivých dětí, zaměstnanců a spolupracovníků.

V naší evaluaci se zaměřujeme hlavně na následující oblasti:

- a. kvalita a zpracování ŠVP, TVP,
- b. naplňování cílů programu,
- c. kvalita podmínek vzdělávání,
- d. průběh vzdělávání - způsob zpracování a realizace obsahu vzdělávání,
- e. výsledky vzdělávání dětí,
- f. práce pedagogů a dalších zaměstnanců,
- g. prezentace školy,
- h. spolupráce školy s rodiči a veřejností, školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky.

4. Metody a techniky evaluace v MŠ

Činnosti spojené s evaluací v MŠ jsou nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu i řízení školy a probíhají pravidelně na všech úrovních školy. Využíváme různé typy evaluace (externí i interní, individuální nebo skupinovou). Evaluace probíhá jako průběžná či závěrečná, podle potřeby v podobě kvalitativní (slovní, mimoslovní) nebo kvantitativní (číselné). Základní metodou evaluace je pozorování, které slouží k zachycení určitých jevů, procesů či činností a následné objektivní vyhodnocování a zaznamenávání výsledků tak, aby vedly k adekvátní zpětné vazbě. Mezi další techniky patří např. řízený rozhovor, analýza dokumentů, dotazníky aj.

5. Časový plán a odpovědnost učitelů a dalších pracovníků

a. evaluace na úrovni třídy

- evaluace průběhu vzdělávání prostřednictvím zápisů do třídní knihy
  - denně,
  - učitelky zaznamenávají konkrétní připomínky k průběhu vzdělávacího procesu do sekce poznámky, reflexe je zaměřena zejména na zpětnou vazbu, která představuje východiska pro další vzdělávací práci,
- evaluace integrovaných bloků
  - průběžně zaznamenáváním do TVP,
  - vždy po ukončení integrovaného bloku,
  - učitelky vyhodnocují průběh vzdělávacího procesu, naplnění stanovených záměrů v rámci zrealizované nabídky, zaznamenáváme východiska pro další vzdělávací práci (co se podařilo, co je třeba dále rozvíjet apod.),
- charakteristika třídy
  - 2x ročně, na začátku a na konci školního roku,
  - zpracovávají učitelky, na začátku roku slouží ke komplexnímu poznání konkrétní skupiny dětí, uvědomění si potřeby individualizace a diferenciací vzdělávacího procesu vzhledem k možnostem jednotlivých dětí, na konci školního roku k poskytnutí zpětné vazby,
- pololetní hodnocení
  - 2x ročně, vždy na konci pololetí,
  - zpracovávají učitelky, zaměřují se zejména na uplatňované prostředky výchovně-vzdělávací práce (metody, formy) a jejich efektivní využívání, reflexe vede ke stanovení dalších vzdělávacích záměrů,
- hospitační činnost ředitelky školy nebo zástupkyně ředitelky pro MŠ,
  - podle plánu hospitací,
  - ředitelka školy nebo zástupkyně ředitelky se zaměřují na úroveň a efektivitu vzdělávacího procesu, plnění stanovených vzdělávacích záměrů, osobnostní kompetence učitelky, atd.,
- vzájemné hospitace učitelek
  - podle plánu hospitací,
  - učitelky si při vzájemných hospitacích předávají poznatky a zkušenosti z oblasti metod a forem práce s dětmi, společné pohospitační rozhovory využívají pro obohacení svých vzdělávacích postupů,

b. evaluace vzdělávacích pokroků dítěte

- vlastní autoevaluace (sebehodnocení) dětí
  - denně, průběžně během všech činností,
  - učitelky vedou děti k jednoduchým pokusům o posouzení své vlastní práce, prožitků a pokroků ve vzdělávání tak, aby děti aktivizovalo a vedlo je ke stanovování dalších cílů, využíváme slovní nebo názorné vyjádření prožitků, pocitů (gesta, obrázky „smajlíků“, Emušák Ferda a jeho mouchy apod.),

- dotazník o dítěti
  - 1x za docházku, před nástupem dítěte do MŠ,
  - vyplňují rodiče, zjišťování je zaměřeno na spolupráci s rodinou, vytvoření pocitu vzájemné důvěry a rychlejší poznání osobnostních charakteristik jednotlivých dětí,
- evaluace dítě při vstupu do MŠ
  - 1x za docházku,
  - po ukončení adaptace pedagogové zaznamenávají průběh adaptace dítěte, závěry pro další individuální práci s dítětem,
- vstupní rozhovor
  - během adaptace,
  - učitelky zařazují vstupní rozhovory s rodiči s cílem lépe poznat rodinné zázemí dítěte, jeho dosavadní vývoj, získané poznatky lze uvést v Osobním listu dítěte,
- Osobní list dítěte
  - 2x – 3x ročně, vstupní diagnostika na začátku roku a průběžné záznamy vzdělávacích pokroků dítěte, případných problémů, konzultací apod., 2x ročně zařazována kresba lidské figury jako diagnostický prostředek vývoje dítěte,
  - pedagogové průběžně sledují a vyhodnocují individuální rozvoj a učební pokroky každého jednotlivého dítěte, východiska pro další individuální vzdělávací práci, z diagnostického hlediska je smyslem záznamu včas zachytit u dítěte případné specifické potřeby, problémy či nedostatky, vyvodit odborně podložené závěry pro další rozvoj dítěte a pomoci dítěti v jejich řešení, eventuálně včas intervenovat další potřebnou odbornou pomoc,
- portfolio dítěte
  - vedeno průběžně během celé docházky dítěte do MŠ,
  - učitelky zakládají grafomotorická cvičení, pracovní listy, výsledky tvořivých aktivit apod. do desek, které jsou přístupné rodičům v šatnách dětí.

Všechny písemné záznamy, nebo další podklady vypovídající o dítěti a pokrocích v jeho rozvoji a učení (kromě portfolio dítěte) jsou považovány za důvěrné a jsou přístupné pouze pedagogům v mateřské škole, popř. rodičům.

c. evaluace na úrovni školy

- evaluace akcí školy
  - písemně vždy po akci,
  - zaměstnanci prostřednictvím e-mailů hodnotí přínos akce, klady a nedostatky, navrhuje změny pro příště,
- autoevaluační dotazníky pro pedagogické i provozní zaměstnance MŠ i ZŠ
  - 1x ročně,
  - zaměstnanci hodnotí podmínky a průběh vzdělávání, kvalitu své vlastní práce, svůj přínos pro chod a zvyšování kvality školy, podávají návrhy na zlepšení, předávají ředitelce školy, podklady slouží zároveň pro přidělení odměn,
- autoevaluační rozhovory s ředitelkou školy
  - minimálně 1x ročně,
  - řízené rozhovory slouží pro poskytnutí zpětné vazby zaměstnanců vedení školy,
- podklady pro výroční zprávu školy
  - 1x ročně,
  - vypracovávají všechny učitelky na základě pololetních hodnocení na jednotlivých třídách,

- dotazníky pro rodiče
  - nepravidelně,
  - rodiče dětí posuzují úroveň školy, podmínky, akce atd., jejich názory jsou využívány jako zpětná vazba při plánování akcí a rozvoje školy,
- pedagogické rady
  - minimálně 4x ročně (podle plánu),
  - samostatné pro MŠ i společné se ZŠ, rozhovory, diskuse o všech otázkách týkajících chodu školy,
- kontrolní činnost
  - podle plánu kontrol,
  - zástupkyně ředitelky školy a vedoucí školní jídelny pravidelně kontrolují úroveň a efektivitu vzdělávacího procesu, úklidu i stravování v MŠ.

d. Další evaluační nástroje

- analýza dokumentů,
- vzájemné konzultace pedagogů,
- konzultace pedagog – provozní pracovník,
- konzultace pedagog – zákonný zástupce dítěte,
- konzultace pedagog – poradenské zařízení (PPP, SPC),
- konzultace se základní školou (ředitelka, učitelé, provozní zaměstnanci),
- konzultace s Obecním úřadem Rybitví
  - všechny tyto nástroje zařazujeme průběžně podle aktuální potřeby zúčastněných stran.

Čl. IX Závěrečná ustanovení

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je společným východiskem pro práci všech pedagogů v mateřské škole. Je otevřeným materiálem, který je průběžně vyhodnocován a následně aktualizován. Východiskem pro aktualizaci ŠVP jsou zjištění plynoucí z evaluačního procesu vedoucí ke zkvalitňování profesionální práce pedagogů v mateřské škole.